DÉPOT LÉGAL

LE DIRECTEUR GERANT:

Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

NĂM THỨ CHÍN — SỐ 847 — MỖI SỐ 5 XU — 乙亥年十月廿五日 — NGÀY THỨ TƯ 20 NOVEMBRE 1935

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N°A/919

GIÁ BÁN

BỔN-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm [illegible]	[illegible]
Sáu tháng 3.50	4.50
Ba tháng 2.00	2.50

Mua báo gửi trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, viết riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

聲 La Voix du Peuple 民

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BẢO-QUẢN [illegible] Đông-Ba, Huế
Giây-thép: TIENGDAN Huế

Hang kiến vỡ đê.

MỘT LOÀI CHIM CON ĐỦ LÀM ĐẾN MẶT NƯỚC

LÒNG YÊU NƯỚC CỦA NGƯỜI NHẬT-BẢN

«Say rượu đến mất nước» là ấy là lời rên của Hạn vũ khi nâng rượu mà nghe thêm.

«Mê nữ sắc đến mất nước!» Như chuyện sưa Phù sai nước Ngô mê nàng Tây thi.

«Xa xỉ đến mất nước» là ấy là cái gương như Kiệt, Trụ.

«Yêu chim Hạc đến mất nước» là ấy là chuyện sưa Ý-công nước Vệ.

Mất nước là cái họa tày trời mà những việc kể trên như «tửu sắc, xa xỉ, yêu muông chim v. v...» đều là chuyện ưa thích thường tình, dẫu có cho là «say mê» cũng chỉ là việc cá nhân, làm gì gây đến cái họa mất nước? Sở dĩ chuyện ấy nên trên lịch sử, bia nơi miệng người, chẳng qua ở thời đại quân chủ chuyên chế, vận mạng thạnh suy của một nước, công chúa cử qui công vô tội cho một người là ông vua, nên vị vua nào có ưa thích riêng cái gì, sử gia mượn cái ấy làm «khúc kẻ» mà bầm vào; thành ra có cái lối «đổ tội» quá đáng ấy. Theo con mắt sử học ngày nay, thì những thuyết trên không thể cho là đúng với sự thực. Vì mất nước còn nhiều cớ khác nữa.

Song trên là chuyện sưa, lại chuyện thuộc về một ông vua. Đến chuyện «chim con mất nước» mà kẻ giả sử thuật dưới đây lại là chuyện đời mới nầy, xuất hiện ở một nước cường thạnh văn minh, mà những kẻ nêu cái gương «chim con mất nước» để tỉnh thức người đời, lại là các nhà báo giới trứ danh, đối với toàn thể quốc dân mà kêu gào một cách rất cảm động, chớ không phải chỉ trung cáo với một mình nhà vua như chuyện xưa kể trên. Chuyện ở nước Nhật bản gần đây chớ không xa.

Câu chuyện thế nào?

Nguyên loài chim «yên phụng» lại có tên là «đồng hoa phụng» là loài chim con con, sanh ở các miền nhiệt đới, lớn bằng hoa phù dung, mỏ nó đỏ hơi thâm thâm, lông nó có sắc đẹp như hoa gấm, con trống con mái cùng đậu chung với nhau như cặp chim oan ương. Người Nhật bản rất ưa thích loài chim đó.

Nói «ưa thích» có phải thích chơi như người Nam ta nuôi anh vũ, nuôi khướu, nuôi sẻ vậy đâu. Họ ưa thích một cách say mê, cho đến bao nhiêu nhà có tiền, khắp cả 3 hòn đảo Phù tang đều đua nhau mua cho được loài chim con ấy để nuôi, mỗi khi có bạn bè khách quí tới thì đem ra phô, cầm như một vật quí báu vô giá, mà người nào trong nhà có nuôi chim ấy không khác gì được cái vinh dự hơn là mày-đay huy-chương nữa kia.

Bởi cái «ưa thích» lạ đời ấy, giá cặp chim con con kia đầu từ đôi ba chục đồng mà dần dần tăng cao đến 1.000$ 1500$ một cặp!

Sau một khoảng «chim con kia đắt giá» như thế, nhà đương cuộc được tờ báo cáo của cơ quan Hải quan (tra xét hàng nhập cảng), hiểu rõ mỗi năm cái số bạc lọt ra nước ngoài về món hàng đặc biệt «chim con» đó, chiếm một ngạch rất lớn. Nhà đương cuộc lấy làm kinh ngạc, cho là một điều không ngờ.

Tin ấy truyền ra, thấy cả các nhà báo trong nước đều đăng bài «cảnh cáo người nước», nêu cái điều đó là tượng nơi trương đầu:

«Chim con làm mất nước!»

Trong bài bàn giải về cái họa «kim tiền lọt ra nước ngoài» rất là thống thiết, làm cho người nước ai nấy trông đến cái đồ vô dụng những lời lẽ trong những bài ấy đều rùng mình lo lắng, càng truyền thuyết với nhau:

Chim con mất nước!

Chim con mất nước!

Lời cảnh cáo và hô hào kia nó có cái mảnh lực to làm sao! Sau mấy bài báo ấy ra rồi thì giá cách thứ chim qui bán kia sụt xuống một cái như ở trời xanh mà sa xuống đưới đáy vực; giá nó từ 1.400$ 1.500$ mà nay chỉ 2, 3$ mà không ai thèm mua cả!!

Hang kiến vỡ đê, đám lan chảy núi, trên đời chuyện nhỏ mà hại đến việc lớn rất nhiều. Xem chuyện «chim con mất nước» trên thấy người Nhật giàu lòng yêu nước, không chỉ chế tạo nội hóa để tranh thắng với hàng hóa nước ngoài, mà một vật sản gì từ ngoài lọt vào có thể làm cho tiền bạc trong nước lọt ra nước ngoài là tức thì đồng lòng ngăn đón ngay.

Đem việc trên so với nước Tàu, những đồ trang sức như nước hoa, dầu thơm và phấn sáp mà mỗi năm tiền lọt ra ngoài đến hàng ức hàng triệu, trách nào người Tàu không làm nô lệ cho người Nhật.

Người Nam tuai nói «chấn hưng nội hóa» trước phải tìm cách ngăn cái «lỗ mội» tiền lọt ra ngoài đã.

Hải-Âu thuật

QUAN CHÁNH SỞ LIÊM PHÓNG TRUNG KỲ ĐÃ QUA

Quan Chánh sở Liêm phóng Trung kỳ, M. Sogny, về Pháp nghỉ mấy tháng, nay đã qua tới Huế. Ngài vẫn nhậm lại chức cũ mà quan Du Basty thế trong khi về nghỉ.

Lại có hạng ăn trộm mới!

Tối 14 Novembre, thầy Đội lệ huyện Hương Thủy (Thừa Thiên) mới bắt được hai tên kẻ trộm ở trên Cống-Bọc thuộc địa phận An-Cựu, dẫn về huyện, người ta xúm coi rất đông. Sở dĩ bắt được hai tên nầy cũng nhờ có người biết trước mách cho.

Một đêm không ai ngờ là kẻ trộm lại đi xe nhà, ăn mặc cực kỳ sang trọng, phần đông tưởng là quan nào, thầy nào, chớ ai ngờ quân gian đạo bao giờ!

Dưới xe có một xâu chìa khóa tây và đồ nó thường đâng, còn thằng kéo xe, trong mình nó buộc dài với choang rất nhiều. Chúng tính về nhà quê kiếm ăn, không ngờ mới nửa đường đã bị bắt (Vì có việc đi gấp, nên chưa biết tên).

Thật kẻ trộm đời bây giờ cũng văn minh nhỉ! Để người trông bộ rất tốt nhà quan với thầy, mà trong chứa chất những đồ gian. Bà con nên coi chừng, nhứt là ở nhà quê hay tin kẻ sang người vỗ ấy mà bị lừa.

T. T.

CẢI CHÍNH

Số báo 845 ra ngày 13 November, trong nhựt trình bài «DÂN GIÀU CÓ BƯỚC THÊM BƯỚC MỘT BƯỚC CHẲNG?» có kể tên vị cố tổng thống nước Pháp Doumer bị ám sát mà đã lộn là Doumergue. Vậy xin cải chính.

CHUYỆN ĐỜI

Dân biểu nói Dân biểu làm

Hội thường thuật về kỳ nhóm họp đồng Dân biểu Trung-kỳ năm nay, đã đăng xong. Vậy «ao-nhân» tôi cũng phải có một bài để chấm một chấm cuối cùng đối với kỳ họp của dân viện ta năm nay.

Theo cái bài thường thuật nói trên, dân viện ta không phải là không làm việc, không phải là không chất vấn, không yêu cầu, chẳng ta thấy các ông nghị của ta ăn nói nhiều lắm chớ, tuy «thành sự» là tại đàn trên chánh phủ, chớ các ông ấy cũng đã đổ nước miếng mà «mưu sự» nhiều. Nhưng các ông ấy nói gì? mưu gì? như kẻ bản chất cái «việc» làm nên cho cần nói như việc thuế việc học v. v. rồi là việc cần thiết. Mà có ông nói để mưu được trúng cử, có ông nói để xỉ mạ bạn đồng viện, có ông nói để thở hơi oán hận, có ông nói để đâm thọc, có ông lại nói để diễn cợt bạn lớn, có ông lại nói chỉ để mà nói.

Các ông ấy nói mà mỗi ông có mỗi chỗ sở trường hay sở đoản như ta đã thấy, nhưng lẽ qui là các ông vì cái mục đích ở đàn mà nói chớ không phải mục đích của Viện, mục đích của mấy triệu dân mình cử các ông ra thay mặt.

Phải chi các ông nói mà cho thành việc của dân như các ông đã làm thành việc của các ông thì còn nói gì nữa!

Tính có khi trên một báo nầy mà đăng hết công việc nói của Dân viện, thì chẳng ta được tin các yếu nhân của Dân viện hoạt động từ tung. Kia ở về miền Bắc lại là rượu Nam-đồng-lâu, có cả ban Thường trực Dân viện là ông viện trưởng Phạm-văn-Quảng, ông Thường trực Lê-thanh. Cảnh, ông thơ ký Nguyễn-đơn-Quế cùng với ông Dân biểu Trần-bá-Vinh lo việc tiếp rước, một nhịp vỗ vang làm quảng cáo cho hàng rượu.... Trong lúc ấy ở trong Huế ông phó viện trưởng Bùi hay Tin chủ báo, chủ nhà in, lại mới đến được hai cái chợ Đông-ba và Phú cam!

Các ông hoạt động như vậy thì còn gì nói nữa; nhưng tiếc vì phải chi trước các ông áp bức bạng cuỉ thao đừng thêm ra gánh vác việc dân việc nước, chỉ ở nhà lo nấu rượu và trung thuế chợ, thì cái tài sức hoạt động của các ông khỏi bị hao mòn vì việc Viện không tốt hơn sao. Đó là một ý kiến tôi trình cho các ông suy nghĩ mà chơi, mà cũng vì quyền lợi của các ông.

Kỳ nầy nói để chấm câu, nên tôi nói ít ít vậy.

Lạc-nhân

Ban trị sự Đại-hội đồng

Hôm 9 Novembre, sau khi lễ khai mạc, Đại Hội-đồng kinh-tế lý tài họp cử ban trị sự.

Chủ tịch ban trị sự tạm thời là ông Tissot nhiều tuổi hơn.

Ra ứng cử nghị-trưởng, ông De Lachevrotière, nghị trưởng Hội-đồng Quản-hạt Nam-kỳ có tuyên bố chính kiến rất dài; kế ông Perrout, đại biểu phòng Thương mãi Hanoi cũng tuyên bố chính kiến ra ứng cử nghị trưởng.

Bỏ thăm lần đầu, 50 người đại biểu, ông De Lachevrotière được 21 phiếu, ông Perrout được 25 phiếu, 3 phiếu trắng và 1 phiếu bỏ cho ông Ardin, chưa ai được quá bán, phải bầu lại. Kết quả lần sau: ông De Lachevrotière được 26 phiếu, ông Perrout được 23, còn 2 phiếu trắng. Thế là ông De Lachevrotière trúng cử.

Phó nghị trưởng: 2 ông Marinetti và Bùi-quang-Chiêu. Thư ký: 2 ông Lê-Thăng và Neumann.

Bầu xong, ông Tissot nhường ghế chủ tịch cho ông De Lachevrotière. Ông nầy bước lên ghế nghị trưởng có hứa tận tâm làm việc, làm cho nền kinh tế, tài chính Đông Dương được vững và dân nhẹ bớt phụ đảm. Đoạn, chia tiểu ban làm việc.

Người Nhật làm ngang

Buộc quan Tàu, bắt người Tàu

Tin Bắc kinh - Tuần trước đây nhà đương cuộc Nhật bản có đưa cho Tổng triết Nguyên (quan đương chức Tàu) một bản đánh đưa, trong kể rõ tên họ 13o người, toàn là người Tàu trong Tân văn giới và giao dịch giới buộc Tổng phải bắt giam. Người đứng đầu danh đưa ấy là bọn Trưởng mộng Lân nghe tin ấy đã thoát về Thượng hải.

Người ta đoán rằng nhà đương cuộc Nhật buộc thế là cốt dọa cho bọn tri thức Tàu đi nơi khác, vì bọn giao dịch giới và tân văn giới là hạng người có tư tưởng, sự gây ra phong trào bài Nhật.

LUẬN - ĐÀM

Một đều trở ngại cho những kẻ có chí tự học

Mới vài tháng đây, tại tòa Đốc-lý Hanoi, có mở hai kỳ thi, lấy một viên thư ký biết chữ Hán vào làm tại nhà cầm đồ Vạn-bảo, lương mỗi tháng 17$50, và một viên tốc-ký và đánh máy vào làm tại tòa Đốc-lý, ăn tiền công nhựt mỗi ngày 0$40. Nói cho phải, lương tuy ít, nhưng cũng có nhiều ông Tú tân học chen vào để cố khẩn lại ít nhiều cái vốn đèn sách mà không kể công! Thật là buổi đời kinh tế, cái cảnh thất nghiệp bày ra trước mắt ta ai cũng trông thấy.

Thí sinh trong hai kỳ thi nầy đều buộc phải có bằng 3e học trở lên, không kể chữ Hán cần phải biết, nếu muốn thi vào làm tại nhà Vạn bảo.

Chuyện nầy rất thường, không có gì là lạ cả, nhưng nếu chúng ta chịu để ý thì thấy ngay đều buộc thí sinh trong hai kỳ thi lấy bằng thơ ký tầm thường nầy phải có bằng cấp nọ kia, là một việc có thể gây mối buồn chán cho người có chí tự học. Nói cho rõ là con nhà bình dân, hoặc vì cớ gì, hoặc không đủ tiền vào trường học mà tự học ở ngoài.

Người cái nhân cách cần phải có mà nó không dính gì đến bài nầy, thì ở đời sống khó nầy, những kẻ tự học, cần lo chỗ đứng chưn trên đường sống cái đã, đều ấy không cần phải cho đậy chối cãi.

Anh em trí thức ngày nay, những ai không may bị hẩm vào cái cảnh thất nghiệp, trước sự quẫn bách của nạn kinh tế, không thể nuốt nước lã mà ngồi yên được. Tôi thấy đã có lắm người tìm cách sống qua ngày trên con đường tắt trong những nghề không phải nghề, như nghề cờ bạc chẳng hạn, hay cũng nữa họ còn lợi dụng hai chữ «kinh tế» và cái chiêu bài «tri thức» để xoay tiền không tốt.... Tư cách của họ hầu bị phá sản!

Còn một phần (trong đó có những người trước kia đã học đến năm 1, 2, 3, 4 lớp Cao đẳng tiểu học ở các học đường, rồi vì cớ nầy cớ khác mà không có bằng cấp), dẫu đương lâm vào cái cảnh nghèo khổ, họ vẫn lập chí gia công bồi bổ cho sự học dở dang của họ cho đã, trông dụng về nghề thông thường, mong một ngày kia, trong các kỳ thi lấy người làm cho các sở công hay các sở tư, họ sẽ nhờ ở công tự học đó mà kiếm được chỗ làm. Nhưng đến nay, những người không

(Xem qua trang 3 cột 1)

CHIẾN TRANH A-Ý

TIỂU VƯƠNG GUGSA TẠI MAKALLÉ

Rome, 9 nov. — Người ta đoán rằng quân A sẽ chống cự lại theo đường Gendar — Debra — Tabar — Sekata — Amba — Alagi.

Sau khi đã vào Makallé, tiểu vương Gugsa đã giới thiệu chức viên bản xứ với nhà đương cuộc Ý. Tiểu vương tuyên bố sẽ giữ nhiệm vụ của vua Ý phê thác, một cách rất sốt sắng.

CHUYỆN LẤY GORAHAI

Rome, 9 Nov. — Một bản bố cáo cho hay rằng quân Ý vừa mới bắt được một toán giặc, và có nhiều cuộc hàng đầu khác. Bản bố cáo nầy có công nhận sự lấy Gerahai; quân A bỏ lại tại trận nhiều đại bác, súng liên thanh và mấy trăm súng trường.

Gerahai có những lũy đài bao vi, có những đội quân học theo lối ẩn tây phòng bị. Các đội quân nầy có 60 súng liên thanh, 3 000 súng trường, và do nguyên soái Work chỉ huy. Các đội quân ở Harrar đến lại thêm vào nữa. Trước khi quân Ý kéo đến lấy thành có đội tàu bay bắn trái phá xuống. Vì nguyên soái Work bị thương, nên quân A bỏ chạy, mà các xe phá lấy của Ý mới vô thành.

Addis Abeba, 9 nov. — Có một chiếc tàu bay bay qua thành phố tản đến.

Khi lấy Gerahai bên quân A có 12 người chết và 60 người bị thương. Phía Ý có là bị thiệt nhiều hơn.

CẢ VÙNG OGADEN VỀ TAY QUÂN Ý

Rome, 10 nov. — Nguyên soái Graziani đã chiếm thành Sassabaneh và hiện đi về Giggiga. Nguyên soái chỉ cách Giggiga dưới 200 cây số. Giggiga là một yếu địa trên các đường giao thông quan yếu giữa Berbera và Addis-Abeba. Cả Ogaden đã về tay quân Ý.

TẠI MẶT TRẬN TIGRÉ VÀ SOMALIE

Rome, 11 nov. — Một bản thông cáo cho hay rằng trên mặt trận Tigré quân Ý đã vào đóng tại miền Nam Makallé, ở miền cao Chelicot.

Máy bay Ý có tìm thấy một nghĩa quân A tập trận gần miền Amba-Alagi và nhiều đoàn khác ở các vùng gần đó.

Tại mặt trận Somalie chúng đã lấy sạch vùng Rão Gerahai. Tại vùng Fafan quân Ý làm cho quân A thiệt hại nhiều, bỏ lại hai súng đại bác, nhiều súng trường và thuốc súng. Hai tù trưởng A đã bị bắt. Một tù trưởng khác, Abd el-Kerim Mohamed cùng các chiến binh đã hàng đầu.

Ở Addis Abeba cho hay rằng có nhiều toán A ẩn núp đến Tam-bien, chực đánh quân Ý.

Người A cải lại cái tin miền Daggadom ở Ogaden và Antabo ở Tigré bị lấy.

VỎ QUAN VÀ CHIẾN BINH Ý QUA CHÂU PHI

Naples, 10 nov. — Quận công Pistoiae đã cùng với 73 vỏ quan và 2.000 lính áo đen xuống tàu đi Phi châu.

Ý THIẾT THÊM MỘT ĐẠO LÍNH NỮA

Rome, 12 nov. — Quân Ý vẫn tiếp hành công việc tiến trừ ở mặt trận Tigré và Somalie. Công việc bao vây miền Tembien cũng đã khởi sự. Quân Ý chiếm hướng ngọn sông Takazze, bao vi vùng Adoua. Chính giới Ý cho rằng cuộc hàng đầu của Abd-el-Kerim Mohamed là rất quan hệ.

Nước Ý định thiết lập thêm một đội quân nữa vì thấy số người Ý kiều ngụ ở ngoại quốc đông mà rất đông.

MỘ VÀO QUÂN A

Madrid, 12 nov. — Một nghìn người phần nhiều là thất nghiệp đã xin vào giúp việc y tế cho quân A.

QUÂN A ĐẠI THẮNG Ở ANNALE

Paris, 13 nov. — Có tin chính thức ở Harrar cho hay rằng quân A đã thắng một trận tại Annale gần Gorahai, lấy được 6 cái xe «tăng», giết 12 người Ý, và bắt một ngàn người Somalie. (Chúng có tin nói rằng Gorahai hiện còn ở trong tay quân A).

TRỐN QUÂN Ý ĐỂ GIÚP A

Addis Abeba, 12 Nov. — Một tù trưởng ở Erythrée thuộc Ý, đã đem 1.457 súng trường và 26 súng liên thanh qua giúp quân A.

Ý MUA LẠC ĐÀ

Londres, 13 Nov. — Có tin ở Suez cho hay rằng người Ý đã gởi mua ở Arabie 1.800 con lạc đà, giá 18 đồng Sterling mỗi con (thường giá lạc đà chỉ là 5 đồng thôi). Sự mua lạc đà nầy là chứng rằng Ý muốn xâm lấn về các bãi không cây cối của Ethiopie.

NƯỚC Y VỚI CUỘC TRỪNG PHẠT

Rome, 12 nov. — Y đã trao cho các nước hội đồng trừng phạt một bức thư cái rằng mình không hề trái với hiệp ước. Y đòi quyền bảo vệ ở A. Y không nhận hội đồng điều hòa là một cơ quan của Quốc liên, và nói rằng trong cuộc trừng phạt, mỗi chính phủ phải chịu riêng trách nhiệm. Y phản kháng sự đình chỉ cấm tải khí giới vô A, vì nói rằng đó là trái với quyết định của hội đồng Quốc liên, vì Quốc liên đã nhận rằng đất Ethiopie là ở dưới quyền giám sát quốc tế. Thư Y chú trọng về chỗ ảnh hưởng to tát của cuộc trừng phạt nầy đối với nền kinh tế thế giới. Cấm Y xuất cảng tức là gây mối ác cảm với Y và buộc Y phải dùng phương pháp đối phó. Cuối bức thư nói rằng Y không muốn ra hội Quốc liên là để tránh nhiều sự lôi thôi.

NƯỚC ANH VỚI CUỘC TRỪNG PHẠT

Londres, 13 nov. — Thư Y sẽ không làm cho Anh thay đổi thái độ. Anh đã quyết định đến 18 November là thi hành phương pháp trừng phạt.

THỤY-SĨ VỚI CUỘC THỪNG PHẠT

Rome, 12 nov. — Chính phủ Thụy sĩ đã ra nghị định cấm bán chịu cho Y, và cấm xuất cảng các đồ Thụy sĩ qua Y.

Ý DỰ BỊ ĐỐI PHÓ

Rome, 12 nov. — Công báo Y có đăng bản thống kê các hàng hóa mà sự nhập cảng phải có nhiều sự khó khăn. Tuồng như bản thống kê ấy chỉ là bản đầu.

Người ngoại quốc mua hàng hóa Y, phải trả bạc mặt. Người Y sẽ bỏ các hiệp ước thương mãi với các nước dự vào cuộc chế tài, trước ngày 18 November là ngày thi hành phương pháp trừng phạt.

Sự nhập cảng 187 hóa hạng, trong có cả đồ thực phẩm, thịt, dầu mỡ, tơ lụa, máy móc, phải xin phép chính phủ, kể từ ngày 18 novembre.

AI-CẬP, ĐỨC VỚI CUỘC TRỪNG PHẠT

Genève, 13 Nov. — Ai cập đã xin với Quốc liên cùng thi hành phương pháp trừng phạt kinh tế đối Y.

Lãnh sự Đức đã yết kiến ông Walters chủ ban chánh trị hội Quốc liên. Người ta nói rằng chính phủ Đức đã sắp đặt cấm xuất cảng qua Y.

THỜI CUỘC NƯỚC TÀU

Xử tử 2 người toan ám sát Uông-tinh-Vệ

Changhai, 11 Nov. — Vì cuộc toan ám sát Uông tinh vệ vừa rồi, tại đây có hai người mới bị xử tử.

Một người lính thủy Nhựt bị giết chết

Changhai 11 Nov. — Tại con đường gần khu vực thủy binh Nhựt ở Chapei vừa mới xảy ra một trận ẩu đả, có một người lính thủy Nhựt bị giết chết.

Không rõ ai đánh, nhưng quan binh Nhựt cứ đã quyết cho người Tàu, tuyên bố rằng nếu viên Thị trưởng thương hải không làm cho chính phủ Nhựt vừa lòng thì binh đội Nhựt sẽ tự do hành động.

Viên phó thủy sư đã đến Hongo Takusake đi phái một chiếc tàu đại bác từ Nam kinh chạy đến Thương hải.

Nhựt phản đối Tàu, làm cho Anh ác cảm

Nhựt phản đối sự cải cách tiền tệ của Tàu, chính giới Anh tuyên bố rằng nếu chính phủ Nhựt có ý muốn ép buộc Tàu phải bãi bỏ sự cải cách tiền tệ thì

(Xem tiếp trang 3 cột 4)

Sự tiến hóa của người mình trong cách làm quảng - cáo

Ông Y-học-Sĩ VÕ-VĂN-VÂN, một nhà uyên thâm về y học VIỆT-HOA, nghiên nghiệm lâu năm, trước kia đã viết mục Lương-y trong báo Trung-Lập ở Saigon, nay sáng lập và chủ trương nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN ở tại Thudaumot (Nam-kỳ). Đã mấy năm nay nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN đánh tiếng bay khắp cả ba-kỳ, từ Nam chí Bắc đồng bào ta phần nhiều đều biết tiếng, vì các món thuốc của ông chế ra rất đúng phép vệ sinh, bao bọc rất khéo, không kém chi các nhà thuốc ở các nước Văn minh Âu-Mỹ, về phần công hiệu, thì ai có dùng rồi cũng đều công nhận là thuốc linh nghiệm vô cùng. Nhờ vậy mà thuốc VÕ-VĂN-VÂN bán chạy rất mạnh, đâu đâu cũng vậy, và nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN đặng phát đạt man chóng, nên cách làm quảng-cáo của nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN cũng vì đó mà tiến hóa thêm.

Như mấy bữa từ 12 Novembre đến nay, nơi các chợ và trên các con đường ở HUẾ, một chiếc xe hơi mui kiểu rất tốt đẹp hiệu Peugeot 401, theo sau không biết bao nhiêu người từ lớn đến bé, những tiếng: «DẦU VÀ THUỐC VÕ-VĂN-VÂN CÔNG HIỆU NHƯ Ý» tự trong miệng cần hơn trăm, ngàn người, hòa với tiếng máy truyền thinh gắng trên xe, bay ra làm cho ba ào đất Thần-kinh thanh tịnh, tỏ ra sự hoan nghênh cổ vỏ của đồng bào đối với nhà thuốc VÕ VĂN VÂN rất nhiệt liệt. Trên các con đường, trong nhà các Đại LÝ VÕ VĂN VÂN, một cái máy truyền thinh to tướng giới thiệu những món thuốc của nhà thuốc VÕ VĂN VÂN một cách thành thật, không kiêm lời nói xấu bạn đồng nghiệp, và không nói thần nói thánh để nâng cao giá trị của mình lên, — cái chỉ ấy thật đáng khen, — và những giọng hát tốt thanh tao của mấy đĩa hát cải lương Nam-kỳ tự máy truyền thinh bay ra, làm cho hơn trăm ngàn đồng bào đứng trước cửa nhà đại lý, hoặc ra hoặc vào có một cái cảm giác mới mẻ nảy ra, và thì thầm bảo nhau: «Làm quảng cáo như nhà thuốc VÕ VĂN VÂN mới xúc cảm đồng bào, và cách cạnh tranh như vậy mới chánh đáng». Đoàn quảng cáo của nhà thuốc VÕ VĂN VÂN, do M. VÕ VĂN THIỆM là con của ông Y Học Sĩ VÕ VĂN VÂN, và M. LÊ HỮU NGHĨA Albert cầm quảng. Nghe nói ở mấy tỉnh khác, đoàn quảng cáo của nhà thuốc VÕ VĂN VÂN đi đến đâu, đồng bào cũng hoan nghênh nhiệt liệt như ở Huế nầy, và nhờ kỳ quảng cáo nầy, mà đồng bào tin dùng thêm, nên thuốc bán càng chạy hơn khi trước nhiều, và đồng bào vẫn biết tiếng đồn khi trước là sự phao vu, nên nhà thuốc VÕ VĂN VÂN vẫn phát đạt và sống vững vàng trong mấy năm kinh tế nầy, và có lẽ thuốc còn chạy thêm nữa, vì sự công hiệu của nó ai có dùng rồi cũng đều khen tặng như vậy.

(145)

SÁCH TẶNG

«*Vua Hàm-Nghi*», một quyển sách do ông Phan trần Chức soạn, nhà sách Nam-kỳ Hanoi xuất bản, vừa rồi có gởi tặng Bản báo 1 quyển.

Sách nầy phần nhiều tác giả rút ở sách Tây mà viết, có công phu, đã đăng ở *Ngọ-Báo*. In đẹp, dày 250 trang, giá bán 0$70.

Vậy có lời cảm ơn hiệu sách Nam-kỳ và giới thiệu cùng độc giả.

T. D.

THUỐC SÁU ÂN RĂNG

Hiệu THÔNG-HOẠT Quảng-Trị

Giá 0$14

Rất thần hiệu

Sao không thấy xử?

Nguyên 12 làng thuộc tổng Hữu đức (tổng Chàm), huyện An phước, tỉnh Phan rang, có trưng chang một khoảnh đất tâm lộc tại xứ Tầm Rá, bộ qui về làng Hoài trung. Đã 35 năm nay, có độ 30 gia đình người Annam khai phá làm ăn ở đó, phang nhau nạp thuế mỗi năm 40$ cho làng Hoài trung, có hiền lai minh bạch, do lý trưởng áp triện ký tên và đó Bùi Khước đứng thân nạp.

Đến năm ngoái, hào lý 12 làng và Chánh tổng Hữu đức, mời làm giấy cử ký Bùi Khước làm hương ấp Tầm Rá, đặng thân số bạc thuế nói trên, giao lại Chánh tổng quản phân cho 12 làng, chớ không được nạp cho làng Hoài trung như trước.

Nhưng vụ thuế nầy, Bùi Khước chỉ thân một lần được 25$, đã nạp Chánh tổng quản phân các xã rồi, còn 15$ nữa, lý trưởng Hoài trung thân nhận, không biết chi về việc gì.

Bọn lý trưởng Đàng Chu, hương mục Đang Cô, cựu lý trưởng Lưu Kiêm (tên nay thân rượt bà huyện An Phước, làng Hoài trung), có lẽ thấy Chánh tổng làm mất phần lợi của họ, nên ngày 17 tháng 6 ta, bọn họ dẫn theo 15 người lên xứ Tầm Rá, nên phần đất của Bùi Khước (không cho Khước trưng canh nữa) và giở phá nhà Lê Thanh, trong khi vợ chồng tôi nầy đi vắng. Nhà cửa Lê Thanh bị phá sập đổ hư nát cả; Thanh có cái vườn dựng một cây lành, 40$ giấy và đồ vật vạnh cũng bị bọn hào cường kiếm lấy mất.

Khi Thanh nghe tin dữ ấy, chạy về, vừa đến cửa ngõ đã bị bọn hia áp lại bắt trói đem bỏ nằm chỗ phần đất Bùi Khước. Người trong ấp thấy vậy chạy đi báo tổng. Tổng tới, sức mở trói cho Thanh, khám xét chỗ nhà bị phá lấy cung khai sả hai bên và lân hàng, rồi lập biên bản phúc trình huyện.

Thanh đi hầu huyện hơn một tháng, không thấy quan huyện đòi hỏi tới bọn Đàng Chu, và không thấy quan xét xử ra sao cả; bắt đắc dĩ đến ngày mồng 2 tháng 8 ta, y phải độ đơn lên kêu Tòa sứ Faang rang và quan Đạo Ninh thuận. Quan Sứ giao quan Đạo xử. Quan Đạo lại bảo y trở về hầu quan Huyện. Nhưng không hiểu sao quan Huyện cứ để mặc không chịu xử xét gì. Lê Thanh lại phải tục một là đơn chất lên quan Đạo nữa, cũng không thấy hiệu quả.

Có ai biết một trái vụ nầy ra sao không?

Khách qua đường

Điều lệ Hội chợ Huế

Hội chợ Huế sang năm sẽ mở từ 1er đến 8 Mars.

Trong khi Hội chợ, các hàng hóa đem đến bày thì Thành phố xá thuế cho.

Đơn xin chỗ phải nạp tại tòa Đốc Lý Huế, định thuê gian hàng số nào và đem bày bán những hàng gì phải kể rõ.

Giá thuê gian hàng như sau:

2 gian 20$, 16 gian 16$, 8 gian 14$, 38 gian 12$, 10 gian 10$, 42 gian 8$, 32 gian 6$, 12 gian 5$. Mỗi gian hàng được một ngọn đèn điện tiền đã tính vào trong tiền thuê gian rồi.

Khi nạp đơn xin, phải nạp nửa tiền thuê ngay, còn nửa kia phải trả trước khi nhận gian hàng.

Các người bày hàng muốn thuê đất để làm lấy gian hàng cũng được.

Trong nhà giữa sẽ có những khuôn để chưng đồ vẽ, hình ảnh, vân vân..., cho thuê.

Ai muốn hỏi đều gì thì viết thơ cho tòa Đốc-Lý Huế và phải đính theo một con tem để trả lời.

CUỘC XỔ SỐ ĐÔNG-PHÁP

Kỳ phát hành lần thứ nhất

XỔ SỐ HÔM TẾT (22 Janvier 1936)

600.000 vé 1 đồng

60 phần trăm chia cho các số trúng

1 vé trúng	60.000$
1 vé trúng	30.000.
1 vé trúng	15.000.
6 vé trúng	5.000.
12 vé trúng	1.000.
60 vé trúng	400.
120 vé trúng	80.
600 vé trúng	40.
4.800 vé trúng	20.

10 vé không trúng kỳ xổ ngày 22 Janvier 1936 sẽ đổi lại được một vé mới của kỳ xổ số 6 Mai 1936

NÊN ĐỀ Ý!

Ở TRUNG-KỲ, đến 4 giờ chiều ngày 20 tháng giêng tây năm 1936 thì các sở kho bạc thôi không bán vé nữa.

Cuộc thi Canh-nông và hội chợ Thanh-hóa

(Tiếp theo và hết)

Hoàng-thượng ra Triệu-tường Hoàng-thượng trở về Huế

Hoàng-thượng ở hội chợ về nghỉ tại tòa sứ đến 2 giờ thì ra cung-nghênh tôn lăng tại phủ Triệu-tường. Cũng như khi ngài ngự đi Sầm-sơn, trước đạo ngự đi chừng 5 phút đồng hồ đã có viên quản sở Cảnh sát Thanh-hóa sửa xe khi đi trước xem đường.

Ở Triệu-tường chừng hai giờ đồng hồ thì đạo ngự lại trở về tỉnh nghỉ tại hành cung.

5 giờ sáng 7 Novembre Hoàng-thượng đã lên ô-tô về Huế. Các quan tùy-tòng đều theo đạo ngự về, chỉ có quan Thượng thư Lễ dân kinh-tế còn ở lại dinh quan Tổng-đốc Thanh-hóa.

Quan Toàn-quyền Robin, quan phó Toàn-quyền Chatel cùng các phái viên của sở Mật-thám và sở Cảnh-sát Hanoi cũng đều đáp ô-tô về Bắc sáng hôm 7 Novembre cả.

Hội-đồng chấm thi

Không như hội chợ Huế kỳ tháng janvier vừa rồi. Hội đồng chấm thi ở Thanh-hóa bắt đầu chấm từ trước ngày khai hội buổi 2 giờ chiều hôm 5 Nov. Muốn cho được công bằng, ông Nguyễn-quế-Dương đề nghị trong một buổi hội đồng rằng khi chấm mỗi người tự cho lấy một phần điểm rồi đến sau tổng cộng lại lấy số trung bình. Lời đề nghị của ông Dương được hội đồng tán thành thi hành (theo lời ông Dương thuật).

Các giải thưởng súc vật

Chỉ thiếu giống ngựa, còn những loài vật nuôi như trâu, bò, lợn, dê, cừu, gà, vịt, bồ câu v. v. giống nào phẩm hạng ấy, thứ thì để làm giống, thứ để làm việc, thứ để ăn thịt và thứ để lấy sữa đều có phân biệt cả và mỗi thứ đều có giải thưởng nhất, nhì, ba.

Các gian hàng (Stant)

Trong chợ có tất cả 147 gian hàng, về bên tỉnh (citadelle) dùng 18 gian để bày những sản vật trong tỉnh, 3 gian để bày đồ thuộc về các xưởng công nghệ thực hành của bao nhiêu để cho các nhà riêng bày hàng.

Số chủ các gian hàng tất cả là 132 người. Các phủ, huyện, châu ở Thanh-hóa có 70 người; riêng tỉnh thành Thanh hóa 55 người; Nam định 22 người; Hanoi 10 người. Còn thì các tỉnh Hà-đông, Ninh-bình, Haiphong (Bắc-kỳ), Vinh, Huế, Quảng-bình, Tam-kỳ, Tourane, Quảng-ngãi, mỗi chỗ chỉ có một và người.

Xem đó thì rõ tỉnh Thanh-hóa trực tiếp với Bắc-kỳ nhiều hơn Trung-kỳ. Trừ các gian hàng về tỉnh Thanh ra, các tỉnh trong chỉ chiếm một phần ít so với các tỉnh ngoài Bắc.

Sau khi chấm ở chỗ thú vật xong, hội đồng vào chấm các gian hàng, kết quả có chừng 5 gian giải nhất được thưởng Kim tiền và 30 gian được thưởng Ngân-tiền.

Những gian hàng được thưởng Kim-tiền là:

Hiệu Mỹ-xương một nhà kỹ-nghệ làm máy ở Thanh-hóa, Nguyễn-đình-Nhe bày xưởng làm đồ sành Lò-chum, Trần quang Tiềm bày ra các thứ lúa của đồn điền ở Nông-cống. Còn một gian hàng bày các máy của sở dẫn thủy nhận điền Thanh hóa và một gian hàng của một hiệu bày đồ nữ trang ở Bắc kỳ.

Hội đồng chấm thi xem chừng lo làm hết phận sự.

Có một điều làm cho công chúng bất mãn là hội đồng tăng giá vé vào cửa; đầu hết chỉ định một vé 2 xu, sau chừng như thấy người xem đông, nên bắt đầu từ sáng ngày 7 Novembre công chúng vào xem phải trả mỗi vé 5 xu. Vì sự tăng giá vào cửa đó mà nhiều người phàn nàn nhất là dân nghèo ở xa đến thì 3 đồng xu có thể đủ trả tiền một bữa ăn được!

Về tiền thu vào cửa thì hội đồng nói đến ngày bế mạc mới tính và tuyên bố luôn thể.

Hoàng Phong

Cuộc diễn - thuyết tại hội Quảng - trị

Như lời đã đăng trước, tối thứ năm 14 novembre ông Nguyễn-khoa-Toàn, đốc học tại bộ Quốc-dân giáo dục, diễn thuyết bằng tiếng Pháp về sự kiến thiết trong văn chương (création littéraire).

Chủ tịch buổi diễn thuyết nầy là quan Thượng Phạm-Quỳnh. Cũng có các quan Thượng Hồ-đắc-Khải, Bùi-bằng-Đoàn, quan Cố-vấn Dubasty, một vài quan Tây khác và nhiều quan ở các bộ cũng có đến nghe. Tuy tối bữa ấy trời có hơi mưa, nhưng người đi nghe rất đông, gần hết là bạn tri thức ở thành kinh và học sinh. Trong nhà hội ngồi chật cả; mà hội cũng có đặt ghế dài thêm ra ngoài để cho người dự thính ngồi nghe, vì có đặt máy truyền thanh đội tiếng ra.

Đúng 9 giờ ông hội trưởng Nguyễn-học-Sĩ nói sơ qua ít lời cảm ơn quan Thượng Quốc-dân giáo dục, có lòng đến chủ tọa buổi diễn thuyết và sẽ giới thiệu diễn giả.

Dứt lời quan Thượng Phạm Quỳnh bước lên diễn đàn giới thiệu ông Đốc-học Nguyễn-khoa-Toàn, là một nhà môphạm đã từng có danh tiếng, một người có nề hàm nhuận văn chương và một người giúp việc có công tại bộ Quốc-dân giáo dục. Quan Thượng lại khen cả cái đầu đề diễn-thuyết, tuy rất khó khăn, tỉ mỉ, mà rất xứng đáng với cuộc hội hiệp của bạn tri thức. Nói qua về sự kiến thiết văn chương, quan Thượng không quên lấy quyển *Kim-vân-kiều* của cụ Nguyễn Du làm ví dụ. Rồi quan Thượng khoa hội Quảng-trị đã tỏ chức cuộc hội hiệp như hôm ấy để trao đổi ý kiến, để cho bạn tri thức có thể trong mấy tiếng đồng hồ tạm gác các sự phiền nhọc hằng ngày mà đưa tâm trí mình đến các chỗ cao siêu trong tư tưởng giới.... Quan Thượng nói trong độ 15 phút đồng hồ, bằng tiếng Pháp, lời nói bật thiệp, bộ diện dễ dàng, và trên khóe miệng quan Thượng, dầu muốn hay không, khi nào ta cũng thấy gần một nụ cười đầy đầy.

Quan Thượng bước xuống diễn đàn, trao lời cho ông Nguyễn-khoa-Toàn.

Diễn giả nói trước máy truyền thanh, nhưng cái thùng máy để ngoài cửa, vì quên mất, mà tiếng nói đáng lẽ dội ra phía ngoài, lại dội lại trong phòng. Diễn giả nói một chập người ngoài không nghe gì, nên mới giảm cả máy truyền thanh.

Diễn giả bắt đầu nói về sự kiến thiết về văn chương như «một buổi hoàng hôn, đi qua bên gò mả, mặt trời chiều xuống, giấy núi xa xa...» Nhà làm văn đối với một cảnh như vậy, mà quan sát, châm chỉ, rồi mới nảy ra cảm giác, cảm giác ấy lại phải hình như hiệp làm một với nhà làm văn, rồi nhân hậu câu văn mới đến. Diễn giả lại nói đến văn chương bên Tàu, bởi Đường, Hán những tên Đỗ-Phủ, Lý-tuyết-Bạch...; văn chương Âu-tây, những tên Racian, Heusseau..., những cái cớ làm cho «nguồn văn» lai láng, những sự thần tiên trong phú lục thi thơ...

Tuổi là văn chương ta chịu ảnh hưởng của văn chương Tàu rồi đến tây. Nghề văn chương chịu ảnh hưởng không phải là một đều xấu, chỉ đừng chép y của chúng, mà làm cho nó hiện ra của mình, để cho khỏi mất cái đặc tính của văn chương ta...

Nói về tác phẩm của làng văn nước nhà, diễn giả vẫn nhớ đến quyển *Kim-vân-kiều* và tạp chí *Nam-phong* của quan Thượng Phạm... Rồi diễn giả chia ra hai thời kỳ từ 1900 đến 1920 và từ 1920 lại đây. Trong thời kỳ trước chỉ thấy một ít thiên ký sự và những tiểu thuyết theo lối Tàu, phần nhiều là sở đắt của nhà văn hào Tử châm-Á. Thời kỳ ấy tác phẩm hiếm hoi lắm. Đến thời kỳ sau nhờ có sự tấn bộ của nhà in, tiệm sách, nên tác phẩm thêm nhiều, và cũng được lắm thứ đáng cho ta chú ý. Diễn giả kể ra vài quyển tiểu thuyết gần đây như quyển *Nửa chừng xuân*, của Khái-hưng, *Đoạn tuyệt*, của Nhất-linh, *Kép tư bản* của Nguyễn-công-Hoan v.v... mà khen ngợi và cho là đặc sắc.

Một điều đáng lo sợ cho văn nghệ nước nhà là có một phái tân tiến cho là văn chương có thể trở ngại đến sự thực hành tiến bộ, hình như làm cho người trở nên nhu nhược, tức là cái phái không muốn cho người mình ngồi rung đùi ngâm vịnh. Diễn giả bác cái thuyết nầy mà cho là văn chương cần kíp cho một xã hội văn minh, vì văn chương đào tạo nên những người thuần hậu có lễ giáo. Diễn giả lại nói nước Pháp qua ta không phải chỉ gieo cho ta học đánh «bốc» mà thôi đâu.....

Diễn giả nói trong hơn một giờ rưỡi đồng hồ, tỏ ra một nhà học giả có công học cứu, được công chúng hết sức hoan nghênh. Tiếc một điều là hình như diễn giả rút hẹp phạm vi văn chương trong mấy bài tiểu thuyết.

P. V.

NHÀ VIỄN - ĐỆ

MỞ MANG THÊM NHIỀU BỀ

Bấy lâu nhà Viễn - Đệ có nhánh hàng **KHUYNH-DIỆP** gồm dầu Khuynh-Diệp, Kẹo ho Khuynh-Diệp, dầu Cù-Là Hội-Thiên và các thứ nước hoa dầu thơm.

Nay thêm một nhánh hàng VéDé, gồm nhiều món, toàn thứ rất cần thiết cho mọi người, bán khi nào cũng phải mạnh, phải nhiều.

Một nhà đại lý bấy lâu bán hàng **KHUYNH - DIỆP** kể hàng trăm hàng nghìn bạc, thời nay bán thêm một nhánh hàng VéDé nữa, phải kể số muốn mà lên.

Khi viết thơ hỏi thể lệ làm đại lý, nhớ nói rõ muốn nhận hàng nhánh nào hoặc cả hai nhánh. Xin tùy sức mà nhận, mà chúng tôi cũng tùy sức mà giao.

Hiệu VIỄN-ĐỆ

Ở Bến-Ngự HUE

Giây nói: 87

Công cuộc cải cách lớn lao

Ngày nay các nhà công nghệ, thực nghiệp trên thế giới, nghề gì cũng phải cải cách theo lối mới để cho thích hợp với trình độ tiến hóa của người đời, cho nên nghề gì cũng thấy tiến bộ một cách rất man chóng.

Theo gương ấy, nay nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG — HANOI** định khoáng trương nghề thuốc nam cho được to tát rộng rãi, thay đổi chương trình, thể lệ Đại-lý cho được quyền lợi mỉ mãn. Vậy muốn đặt ĐẠI-LÝ, CHI-ĐIỂM khắp các tỉnh, các phủ, huyện trong xứ Đông Dương để bán các thuốc Cao, Đơn, Hoàn, Tán. Ai muốn, xin làm cớ gửi thơ cho nhà thuốc **NAM-THIÊN-ĐƯỜNG**, 46, rue des Phúc - Kiến, HANOI mà thương lượng.

Đàn bà đau bụng máu, kinh huyết không đều, nên không thai nghén

NGUYÊN NHƠN VỀ NỘI THƯƠNG KINH HUYẾT

Nên điều trị bằng thuốc { N° 37. — BẠCH-PHỤNG-ĐIỀU-KINH-HOÀN / N° 7. — SONG-LIỆU-ĐIỀU-KINH-BẠCH-ĐÁI-HOÀN

A — Kinh kỳ một tháng rưỡi hai tháng có một lần là bởi tử cung lạnh và đồng những đàm độc nhiều, nên khi giao cấu Dương-tinh xạ vào bị tử cung lạnh và đàm độc ngăn trở Âm-tinh, nên Âm-tinh không thưa tiếp Dương-tinh, làm cho Dương-tinh phải rớt ra không đậu thai.

B — Kinh kỳ một tháng có hai lần, hay có sụt 5-7 ngày là tại kinh huyết hư nhiệt, trong tử cung nóng, nên khi giao cấu Dương-tinh xạ vào tử cung mà tử cung không nở, nên Âm-tinh không thi hóa mà không thai nghén.

C — Hoặc bởi khí huyết suy kém hai gối giây chẳng yếu. Tử cung yếu, người đờn bà xuân tình không động, ít ưa sự tình dục, mỗi lần giao cấu không mảng nguyện, Tử cung không nở, Dương-tinh xạ vào đi trượt ở ngoài, thành ra không thai nghén.

Bởi ba cớ kể trên làm cho kinh huyết không điều, khi trồi, khi sụt, tháng có tháng không, đau thắt ngang lưng, tay chưn nhức mỏi, ăn ngủ ít, nhứt đầu chóng mặt, dả dượi như người làm biếng, trong mình bần thần mệt nhọc, gương mặt xanh xao, hoặc có hoành đen xanh con mắt, hoặc có huyết trắng đục đục mà lỏng, nay trường phục SONG LIỆU ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN N. 7 là thuốc đại bổ huyết, các bịnh đều hết, kinh nguyệt đặng điều và có thai nghén, người bịnh thương không bịnh cũng nên dùng đặng cho bồi bổ sức lực.

Hoặc có người khi gần tới đường kinh hay đau bụng, nay là đương có đường kinh mà đau bụng, huyết điều ra ít, uống 1 chai BẠCH PHỤNG ĐIỀU KINH HOÀN hết đau bụng, huyết điều ra nhiều và sắp đường kinh, khi hết đường kinh rồi, trường phục trở lại SONG LIỆU ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, cứ mỗi kỳ thấy kinh đều uống một chai BẠCH PHỤNG, uống như vậy trong 3 kỳ, chứng đau bụng hết, kinh nguyệt điều và có thai nghén.

Hoặc có người thường thường trong bụng có cục máu xấu trừng lên trừng xuống, bỏ qua bỏ lại, đau bụng dữ dội lòng tức nơi ngực lâu năm chầy tháng mà không hết, cứ ít bữa hết, ít bữa đau, hình vóc gầy ốm, trường phục BẠCH PHỤNG ĐIỀU KINH HOÀN cục máu tiêu hết, đau bụng hết dứt, kinh nguyệt điều, có thai nghén.

Thuốc Song liệu điều kinh Bạch đái hoàn và Bạch phụng điều kinh hoàn (mỗi hộp 5 hoàn), giá 0$50.

Kẻ quí ngài có mua thuốc, hãy coi cho kỹ thuốc của Y-học-Sĩ VÕ-VĂN-VÂN THUDAUMOT chế ra, hiệu «thông nhà che đèn mới khỏi lầm lộn những kẻ nấp bóng tối mà thế lợi.

Nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN — THUDAUMOT

CHI CUỘC: *Saigon, Gialinh, Tourane, Haiphong, Mme QUẢNG-LUYỆN, Tổng đại lý HUẾ, rue Nam Giao.*

MARQUE DÉPOSÉ

Đơn vẽ cách điều trị gởi biếu không cho ai muốn biết.

THUỐC LẬU

HIỆU CHÚ' THỌ

CHUYÊN TRỊ

Bệnh lậu, lậu nhiệt, đái ra mủ.

Mới mắc hay lâu năm

Không hại thận, Không hại đường sinh dục.

Một ve 0$60

Hỏi tại: Các nhà Đại-lý Thuốc chữ Thọ Dầu chữ Thọ Dầu Tứ Qui ở các tỉnh

Nhà Thuốc VĨNH - THỌ TOURANE

Sữa
NESTLÉ
HIỆU CON CHIM

SỨC KHOẺ CỦA TRẺ CON
NHIỀU CHẤT BỔ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp

Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh các nhà thương binh và các trường học (Lycées) ở Khắp Đông-Dương

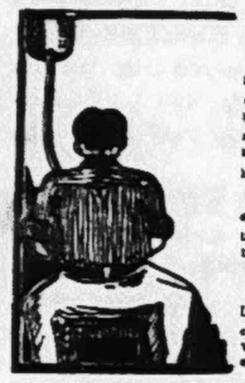

THUỐC LẬU BẢO-AN

Là một môn thuốc gia truyền, uống vào : không vật vã nhọc mệt, không công phạt (đàn bà có thai cũng dùng được) và không hại sinh dục như những thứ có bán miền thầy ngăn ; chỉ độ năm tiếng đồng hồ đã thấy chuyển, thấy đỡ rồi chẳng bao lâu là khỏi. Thực là một môn thuốc rất linh nghiệm đã được nhiều anh em chị em trong tam-kỳ tin dùng, cả đến người tây người khách cũng công nhận rằng thuốc lậu BẢO-AN là hay.

LẬU MỚI MẮC (état aigu) tiểu tiện tức buốt rát lắm mủ, nên dùng số 16 0p60 một ve, MẮC ĐÃ LÂU (état chronique) tiểu tiện thông ít mủ hoặc vàng đặy mới có một tý (goutte militaire) nước tiểu thì lắm vẩn (filament) nên dùng số 15 công 0p.60 một ve.

BẢO-AN-ĐƯỜNG

55 Armand Rousseau (le đoi) HANOI

Là một nhà chuyên trị bệnh tinh, có nhận chữa khoán và bán đủ cao đơn hoàn tán. ĐẠI-LÝ : HAIPHONG, Mai-L. nh 62 Paul Doumer, VINH, Lê-Long 68 Maréchal foch. BATRI, M. Trần-lập-Thành.

LUẬN-ĐÀM

(Tiếp theo trang 1)

có văn bằng thì dầu có học lực tương đương, đành khoanh tay bó gối, ngồi chờ con ma đói nó đem đi !

Chúng ta thử xét xem, họ còn biết làm cách gì để định lấy vận mệnh của họ. Đổi nghề ư ? họ đã quá tuổi rồi, không thể bắt đầu chuyên một nghề khác cho tinh được. vả lại đã làm bạn với sách đèn từ nhỏ đến lớn, cái công đó theo mấy theo khôi !

Tôi tưởng trong khi lấy người làm việc, nếu người ta không chọn bằng cấp mà chọn tài năng thì nên mở rộng cửa để đón những người tự học vào thì là công bằng hơn. Xem như kỳ thi vừa rồi tại tòa Đốc lý, trong số gần 40 thí sinh, phần đông đều có bằng thành chung, chỉ có hai người được vào « vấn đáp » : một người có bằng Tú tài và một người chỉ trơ trọi với mảnh bằng Sơ học. Không nói, chắc độc giả cũng hiểu người nhờ ở sự bổ túc mà được khá hơn những người có bằng thành chung kia vậy.

Từ nay nếu dựa theo bằng cấp thì tưởng hai chữ « tự học » không nên nhắc đến nữa, và cũng đừng mong như ông gì đó ở kinh đô Huế sẽ có một bình dân thư viện làm gì, vì trên sự thực, anh em có chí tự học trong đám trí thức thất nghiệp ngày nay, họ cần việc làm hơn là cần nói khoát như những kẻ đã có ăn. Ai hay lên mặt đạo đức giả đời bằng những câu triết lý suông, họ không thể ngậm hơi mà nghe được. Thiết nghĩ trước khi muốn giảng họ, gì là học phong, gì là sĩ khí, tưởng nên tìm các cách làm cho họ có thể sống như các ông đã.

Bản ý tôi viết bài này mong sao Chính phủ sẽ để ý đến, trong các kỳ thi lấy bằng thơ ký tầm thường sẽ mở sau này, không buộc thí sinh phải có bằng cấp.

Minh Hải

NHÀ THUỐC
"ÔNG TIÊN"
84, 86, 88, 90, 92, rue Paul Blanchy prolongée
PHUNHUAN—SAIGON

MỘT MÓN THUỐC MỚI TÌM —

Trị đặng các chứng bịnh phong độc, sanh bịnh ngoài da, như : ghẻ chốc, lác voi, lác đồng tiền, mụn cám, mụn bọc, nhọt, lông ban, bát biên cùng những mụt mọc ngoài da nổi cùng mình mẩy, sần đỏ có giả, ngứa ngầm khó chịu như thế.

CHẲNG NHỮNG THOA PHẾT SƠ SÀI MÀ HẾT ĐỘNG hãy uống thuốc « GIẢI PHONG SÁT ĐỘC HOÀN » hiệu « ÔNG TIÊN » sẽ thế tiêu hết những độc địa trong mình. Làm cho máu trở nên tinh sạch, tươi tốt mà trừ các chứng bịnh trên, sự hiệu nghiệm thấy liền trước mắt

Mỗi hộp giá : 0$60
có bán khắp nơi. HUẾ 51 rue Gialong

Chạy tiền trích lục đạc điền

Làng Đê-an, huyện Nghĩa hành (Quảng ngãi) bắt đầu ngày 1-11-35, sở Địa chánh đã phát giấy trích lục về cho các chủ có đất; Giấy này phân làm 2 hạng : Tài chủ và nghiệp chủ. Tài chủ là người có tiền mua đất, nghiệp chủ là chủ có đất.

Vụ này có đãi nhà khá chịu nổi, còn hạng người làm đầu ăn đó, có đôi 3 sào đất hoặc 5, 7 thước vườn, chạy tiền lãnh giấy trích lục thật sáng mắt, mà nhớt là hạng người có đất để bán cho kẻ khác nay lại chạy tiền mới khổ !

Mới bắt 4-11-35, quan huyện và tại đình Đê an, hiểu : Như hạng nghiệp chủ mà đất để bán lại thực cho người khác, ta không nổi tiền trích lục, thì bắt bán người mua đất (tài chủ) phải chịu tăng v. v.

Thế là một vại đất hay ruộng mà 2 nhà chịu tiền, mà đất bán thực lại rắc rối hơn đất mua đoạn mãi.

Về cái ca « ruộng đất bán thực » này rất mong :

1) Bên nghiệp chủ đừng khai lãnh trích lục mà trong giấy trích lục ký có cước : «Hiện bán thực cho tên X là tài chủ »

2) Bên tài chủ khai mà trong giấy trích lục cước : « Ruộng đất này là nghiệp chủ H bán thực ».

Trong 2 đường đó, đường nào làm một bên cũng đã, tưởng không có sự gì rắc rối mà nhân dân khỏi than van là : « đất mua thực chịu phiền lụy nhiều hơn mua đoạn.

Ngông trông

Tin làng báo

Bản báo mới được tin tờ « VĂN HỌC TẠP CHÍ » xuất bản lần nay, nay được phép đổi tên là « ĐÔNG TÂY BÁO », đến 27 Novembre sẽ ra số đầu, 16 trang khổ 23×31. Giá bán đặc biệt 0$03 một số. Một năm 1$40. 6 tháng 0$75.

Sự thật ai chắc đã tin chưa ? Dở hay ai nào quan tâm đến ! Chỉ có một cách là nên dùng thử và thí nghiệm mới biết sự hay của dầu

Bạch - Tràm - Diệp

« Tục gọi là dầu tràm trắng » đã nhiều công nghiên cứu theo phép hóa học lấy toàn chất sương của lá tràm chế ra trị đã các chứng tê, bại, phong, ghẻ ngứa nhứt là đàn bà làm bồn dùng rất tốt.

Cách dùng : Xông, Thoa, Hít, Bóp.

Sở nấu dầu BẾN-TRANH QUẢNG-TRỊ

Tổng đại lý BẾN HUẾ :

NGỌC-HÙNG 91 rue Gia - Long

Tin mừng Hanoi

AN-THÀNH là một nhà kỹ nghệ chuyên môn có tài chế tạo ra kiểu áo Pull'over DOCTORAT bằng laine rất thích hợp với thời thế, kiểu vừa đây được Hoàng-Đế ban thưởng Đệ Ngũ Hạng Long Bội Tinh.

Nhân dịp này, bản hiệu bán giá đặc biệt các thứ hàng sau này, mong rằng các Ngài sẽ vì công nghệ nước AN-THÀNH, mà chiếu hưởng cho thì AN-THÀNH cảm tạ vô cùng.

AN - THÀNH

41 — Phố Hàng-Đào — 41 HANOI

Áo tập thể thao cần các cậu học trò chỉ 0$20 — Áo tập vỏ các hội thể thao người lớn 0$25 — Chemisette thường 0$35 — Chemisette Elégant cái cân 0$45 Cổ fermeture 0$80 — Chemisette SOLIAR kiểu tối tân đặc biệt cái cân 1$00 — Áo bận lạnh bằng laine không có tay kiểu DOCTORAT 2$20 — kiểu SOLIAR 2$50 — Có đủ các thứ áo người lớn và con nít bằng pure laine và coton.

Lại có đủ các thứ lụa Hadong giá từ 0$35 - 0$40 - 0$45 - 0$50 - 0$60 - 0$70 - 0$80 — Tussor soie 0$95 một thước. Mua sỉ có giá riêng rất đặc biệt.

Thời cuộc nước Tàu

(Tiếp theo trang 1)

giữa Anh và Nhựt sẽ xảy ra nhiều chuyện khó khăn.

Londres 11 Nov. — Những chuyện xảy ra ở Tàu mấy bữa rày làm cho chánh giới Anh đều lo, nhứt là việc tên lính thắt Nhựt bị giết chết trong lúc Nhựt bất bình với Tàu về sự cách tiền tệ

Nhật bày mưu định kế để gây chiến tranh chăng ? Vấn đề cực đông sẽ trở nên quan hệ hơn vấn đề Y-A chiến tranh chăng ?

Diễn binh ở Bình-tân

Các đội quân ở Đường sơn Tân hoàng đảo, hiệp lại thao diễn ở Bình tân, xong việc chia về các đình. Thế phi Nguyên tuyên ngôn rằng cơ quan quân vụ Nhật có được tin đảng cộng sản sẽ cử hành thi oai nên cần phải giới bị

Tăng binh sang trung bộ nước Tàu

Tin Quảng châu, có nhà yếu nhân ở Thượng hải sang Quảng đông thuật chuyện rằng : ở Thượng hải các trường đại học như Giang loan, Trí chi, Phục dân đều định dời vào Tô giới, vì vùng Hạp bắc nay thấy quân Nhật tăng lên nhiều lắm. Mỗi 10 người làm một đoàn, mình mang địa đồ, chia nhau vào các miền Nam-trường-Châu-như v.v. thám xét hình thế.

Có tin rằng Tưởng giới Thạch hiện ở Nam xương định dời chánh phủ quốc dân sang Nam xương hoặc Trường sa để trù cách phòng bị, như cần lắm sẽ dời quốc độ vào Tứ xuyên ..

Chính phủ Tàu phản kháng

Thượng hải, 12 nov. — Ngoại trương Trung hoa gởi tờ phản kháng với chính phủ Nhật về sự tính sơn đồn Nhật bắt nhiều người Tàu ở Thiên tân.

Chính phủ Nhật bản

Đông kinh, 12 nov. — Lãnh sự Nhật ở Nam kinh có gởi cho chính phủ Trung hoa một tờ nói trước rất nghiêm, sau cuộc hoạt động phản Nhật ở miền ấy. Một tiệm hàng Nhật bị người Tàu đánh phá, truyền đơn phản đối đế quốc Nhật bán rải khắp.

Cuộc vận động tự trị ở miền Bắc

Đông kinh, 13 nov. — Cuộc tuyên bố tự trị ở Charnar và Hồn bắc có lẽ sắp đến. Có một điện tín từ Bắc kinh cho hay rằng trước ngày 20 novembre, một ký hàn tự trị cho năm tỉnh miền Bắc nước Trung hoa đã thành lập.

Kho chuyện.

Vừa rồi Không-v-Cư ở làng Phú yên huyện Bạch-trực, tỉnh Vĩnh-yên (Bắckỳ) làm 1 chiếc bè bằng 7 cây nứa to, trong ấy dấu 13 kilo thuốc phiện lậu, đến chợ Tam-cơ cũng bị nhà Thương chánh khám ra. Cư bỏ lên bờ cát mất.

Bữa 7 Novembre là ngày kỷ niệm của đảng Cộng sản, nên đôi thành phố ở Nam kỳ đều có treo cờ đỏ, và truyền đơn rải công đường.

Thương nước Hoa Việt ký xong, người Tàu ở Đông dương ta lúc nầy có hơi sướng một chút.

Chưa chi, vừa rồi một chiếc thầy phi cơ ở Quảng đông đi qua Hanoi, lo việc chuyên chở thư từ tự do. Lần đầu chiếc tàu nầy tới đậu tại hồ Tây, được nhà đương chức sửa bến cho sạch sẽ, và cấm dân thuyền chài lưới không được đánh cá từ 8 giờ sáng đến 12 giờ trưa.

Tháng rồi quan Thống đốc Pagès có nói vô tuyến điện với ông Pila, đại sứ Pháp ở Đông kinh (Nhật), nhơn 5 Novembre vừa rồi, nghĩ lại nói vô tuyến điện ngay với viên tổng lãnh sự Pháp ở Nam dương quần đảo nữa.

Thế là Đông dương, giao thiệp với các xứ viễn đông bằng vô tuyến điện được rồi.

Nguyễn v Phai, người tù giam ở Côn lôn vừa rồi vượt ngục, nhà chức trách có cho tên lính kim đi tìm.

Không biết Kim tìm gặp, làm thế nào mà tên Phai tá gây xuống sông, độ vài giờ sau thì chết.

VERRERIE LAMPISTERIE
MINH - PHU 78 HÀNG - BỒ HANOI

Xưởng chế-tạo các thứ đồ dùng bằng THỦY-TINH và các hạng đèn làm đã lâu năm.

Công việc tinh xảo.

Giá bán phải chăng.

Đã nổi tiếng khắp TRUNG, NAM, BẮC

MUA SỈ

TÍNH GIÁ RẤT ĐẶC BIỆT

Ai mắc bệnh khó khăn? Kinh niên?

m. — « con trai tôi mắc bệnh đau phổi 2 năm, rồi mắc thêm chứng ho suyễn, tôi chạy chữa hết hơn 200 bạc thuốc ở khắp nơi mà vô hiệu... Sau mua *Thuốc Hen Suyễn* với *Tiên-Tửu* để cho con tôi uống thì thấy mau khỏi và công hiệu là một phương thần dược, đồng-bào nên mua dùng... *TRẦN-QUANG-TỰ Surveillant des Mines à Hôngay (Tonkin)* »

m. — Bổn thân tôi vì ở nơi nước độc nên mắc bệnh *đau bụng kinh niên và ho ra huyết* đã 4 năm nay, dùng đủ các thứ thuốc mà không chút linh nghiệm. Nay dùng *Thuốc ho Tiên Tửu của Quý hiệu* thì được khỏi dứt cơn ngay.

TRẦN-VĂN PHƯƠNG commerçant à Banméthuột.

m — Tôi mắc bệnh Lao, tốn lắm tiền mà vô hiệu, nay dùng Tiên-Tửu « 5p00 một chai » thấy linh nghiệm lắm, nay đã khỏi bệnh rồi. *M ĐỖ KHẮC-THƯỜNG secrétaire du Chef de canton de Quan xuyên à CAMAU (cochinchine)* » (Mắc bệnh lao chỉ uống Tiên-Tửu mà khỏi, nếu dùng thêm thuốc Ho Lao thì bệnh Ho nặng tới đâu mà chẳng mau khỏi rốt cần)

m — « Thuốc Phong của ngài quả là thần diệu lắm. Người bà con tôi mắc bệnh đã 10 năm nay thuốc tây thuốc ta hết lắm tiền mà vô hiệu, nay dùng thuốc *phong hải của ngài mau thấy kiến hiệu lắm. M. NGUYỄN-NGỌC-CÔN Điền chủ à PHAN-THIẾT.*

m — « Ông bạn tôi mắc bệnh *lậu kinh niên* đã 3 năm nay, dùng đủ các thứ thuốc mà vô hiệu nay dùng Tiên-Tửu và thuốc của ngài thấy hiệu nghiệm mau khỏi lắm...

Mr P K Cần Secrétaire à la Société Agricole à THANH-HÓA ».

m — Người nhà tôi mắc chứng *động kinh*, dùng thuốc *Động Kinh và Tiên Tửu* thì khỏi nay *M Nguyễn khắc-Cung secrétaire à B. I. C. à QUINHON.*

Coi những lời khen đó đủ chứng rằng : Thuốc và Tiên-Tửu của Bổn-Đường rất thần diệu đại tài, đều là thuốc chuyên trị các bệnh khó khăn kinh niên cực hay, gia truyền kinh nghiệm đã trên 4 đời, đều do tay chế nhân có các vị Đại-Danh-y của Bổn-Đường tự bào chế lấy, rất cẩn thận, sức chóng khỏi bệnh lắm. Vậy các ngài có mắc bệnh chi, như Lậu kinh niên, Giang-mai, Di mộng tinh, Ho kinh niên, Ho ra huyết, Ho lao, Phong hải, Hen suyễn, Động-kinh, Ho mỏi, Đau bụng kinh niên, Trăng nhạc, Tê bại, Ung-sáo, Đau xương, Đau lưng các bệnh Đau bụng vân vân... thì nên gửi ngay thư về nhà thuốc ĐẠI BẢO-ĐƯỜNG 22 rue Médicaments à HANOI, *mà mua thuốc uống cho sớm khỏi đi (Vừa uống Thuốc, vừa uống thêm Tiên-Tửu Tiên-Hoàn thì càng mau khỏi bệnh, càng chóng mập mạnh...) Có nhiều bệnh dùng thuốc khắp mọi nơi, tốn 5, 6 trăm bạc mà vô hiệu, sau uống Thuốc hay Tiên-Tửu một khỏi được dứt cần tiệt nọc... mà chẳng nên dùng các thuốc nhảm nhí, hay sinh ra kinh niên cố tật, đau bụng mãi dứt, hay là bại dương tanh dọc, con cái hiếm hoi, phiền muộn suốt đời. Các Ngài ở xa như Cao Man, Ai-lao, Trung-kỳ... mua Tiên-Tửu hay mua Thuốc thì Bổn Đường gửi ngay, theo lối poste ngân lãnh hóa cũng được, cước phí Bổn Đường chịu, mà các Ngài muốn hỏi gì Bổn-Đường cũng vui lòng trả lời ngay. Ai muốn làm Đại-lý, Bổn-đường cũng hoan nghênh.*

Nay cẩn bạch : ĐẠI BẢO ĐƯỜNG 22 Médicaments à HANOI

Dùng sữa
"LE GOSSE"

Sữa « LE GOSSE » rất bổ cho tất cả mọi người : có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932-1933

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... à Saigon.

Có bán trong các tiệm tạp hóa ở Đông-Pháp.

HIỆU GIẤY XANH : *Giá mỗi hộp.....* 0$30

Đại lý :

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES
HUÉ - TOURANE QUINHON

TIỂU THUYẾT

HƯ KHÔNG

LƯƠNG-PHÁT dịch-thuật

— 19

Vì vậy mà trong các tràng bông phòng điểu có cái sửa hồng *Tử thôi* là to lớn, cao đến 2 thước, và phải bốn người thay đổi khiêng. Lại có một toán người nhìn y phục của họ thì nhận ra là toán công nhân và tông sự ở hồng *Tử thôi* đến đưa đám.

Một người cất tiếng hát, rồi tiếng đàn hòa theo. Các người đàn bà chăm chỉ nghe một cách đầy lòng đạo đức. Vì bên đàn ông có người tổ bộ bực bội cho buổi lễ lâu, có người cũng đã bộ buồn rầu, nhiều người lại thăm thì nói chuyện.

Họa sĩ Tư lạc, bác sĩ Lê đa và trạng sư Võ Bát đứng gần nhau, cũng nói với nhau. Trạng sư hỏi :

— Có phải Bá lê vy cũng uống thuốc hay không ? Các ông biết không ?... người ta đến đó tìm.

Lê đa nhăn mày :

— Bá lê vy tự tử làm gì ? Trong công việc ám muội của người kia, Bá lê vy có can thiệp gì đâu. Vả lại tờ *Sinh mệnh* rất nghiêm khắc với Hồi mang, trở lại tôn trọng sự thật thà của bà Bá lê vy.

Bác sĩ lại phân đoán một câu về bệnh tình ông Bá lê vy, mà nói câu phân đoán ấy vẫn mơ hồ.

Tư lạc vừa cười vừa nói :

— *Tờ Sinh mệnh* mà bảo hộ cho họ Bá. nào có gì lạ đâu ! Mặc vì lời là tình nhân của Lai mộng mà !

Bác sĩ Lê đa nghe nói lấy làm khó chịu ; không phải khó chịu vì tình giao hảo với họ Bá, mà chính ông ta cũng đã bị nàng Lai mộng khêng sự một lần....

Võ bát cũng hỏi :

— Vì lời có còn là tình nhân của mợ Lai mộng nữa không ?

Lê đa cải :

— Ông nói gì thế ! Ai cũng biết rằng bà Bá lê vy là một người vợ hiền.

Tư lạc thêm câu :

— Bác sĩ vì sự bí mật nhà nghề mà không thể nói. Nếu bác sĩ có thể nói các sự mình biết....

Trạng sư Võ bát :

— Chỉ chưa biết, chớ từ nay chúng ta sẽ mất ăn cơm tại nhà họ Bá nữa. Mà nhà họ dọn ăn tử tế thật !

— Ông vẫn còn ăn ở đó được luôn. Tư lạc nói. Vì cuộc khánh tận còn nhiều điều rắc rối, sẽ có các cuộc kiện cáo, trạng sư sẽ cãi cho họ...

— Họ Bá đã bị chúng làm cho khánh tận. Trong trường hợp nầy, bổn phận chúng ta là phải giữ kín nhiệm. Phải vậy không bác sĩ ?

Lê đa nhớ lại hiện họ Bá còn mười tám tháng lương chưa trả, cũng trả lời qua :

— Phải, phải...,

Tại các nơi khác, cũng trò chuyện với nhau như lối ấy, giọng nói vẫn có cái vẻ hoặc lảnh đạm hoặc cộc cằn. Ông Bá lê vy khi sanh tiền đã làm cho nhiều người mang ơn chịu nghĩa, Thế mà ngày nay chết xuống chúng lại lấy sự nói xấu đã bôn mà đối đáp lại ông !

Rõ thật là một đám tang hạng nhứt, nhưng không phải như trong trí tưởng tượng của bà Bá lê vy. Dầu trong lúc cực kỳ đau đớn của bà, bà cũng lấy làm an ủy mà được thấy những nhân vật xứng đáng với ông, xứng đáng với họ Bá, đã đến đưa đám chồng bà một cách rất long trọng ; để ngày mai trên mặt các báo sẽ thấy kể những danh nhân, thật là một đều vẻ vang....

Bà cô Ái lợi, có cặp mắt tinh, nghiêng nói vào tai bà Bá lê vy :

— «Công chúa Xô phi kia kìa...»

Trong lúc ấy bà Bá lê vy không thể nghĩ qua đều lo sợ gì khác được, và cũng không thể dự đoán cái tương lai lờ mờ đương chờ đợi bà.

Trong lúc ấy mà phải tiếp các người thợ thêu, thợ may để bàn các kiểu tang phục, thật bà lấy làm khó chịu vô cùng. Bà lại khóc. Bây giờ bà mới nhận thấy những đều bà đã mất ; nhớ lại rằng khi ông Bá lê vy còn sống bà chưa hết sức giúp đỡ ông, làm cho ông sung sướng. Ông hiện có mặt, thì bà không để ý đến bao nhiêu ; mà đến khi ông vắn bà mới thấy cái khoảng trống mà ông để lại. Ông hiền lành tử tế biết bao ! Trong khi ông rảng sức làm việc cho gia đình được sung sướng, ông không hề để biến trở chút nào !

Các sự thật mà ngày nay bà mới trông thấy đó như xé cả ruột gan bà : cái trụ nên trong đời bà đã ngã rồi, bà không biết nương dựa vào đâu : ở trước mặt bà ngày nay đã thấy hiện ra sự buồn bã của một đời góa bụa, rồi kế tiếp theo đều đáng sợ của lúc hoàng hôn.

Lai mộng cũng khóc, không sợ làm cho đỏ cả mỹ mắt và nhăn nhíu cả bộ mặt ; bao nhiêu cái tốt trong nàng, giờ ấy phải buồn bã ; nàng sực nhớ lại bao nhiêu kỷ niệm êm ái ngày xưa : từ lúc ngày thơ cho đến cái tuổi thanh niên của nàng đã được một ông cha kiếm ăn làm cho đầy giầy sự sung sướng.

Ngày nay, trên con đường đời trơn trợt ai là người sẽ nương đỡ nàng ? ai là người sẽ ngăn đón đám nàng những đều cám dỗ ? Cũng chỉ vì cha nàng mà ngày nay về phần vật chất nàng còn giữ tuyết sạch giá trong, vì nàng không muốn làm cho cha nàng phải phiền khổ, và mỗi khi nàng tăng thiếu thì đã có ông cứu giúp rồi.

Nàng tự phán đoán : chỉ có sự giàu sang là có thể giữ nàng làm người trong sạch ; nàng không có cái đức tính chịu nổi sự nghèo hèn. Nhứt là nghèo hèn với chàng Đạt bằng : phải hạ mình mà sống trong sự tầm thường với một người chồng như Đạt bằng, thì không thể được ! Tự giả các sự vui thích đương đu đủ tính hồn và xác thịt của nàng, tự giả các sự lợi bổ để khoe khoan vẻ đẹp, làm cho người đàn ông phải hâm mộ, người đàn bà phải ghen tương, để sống trong một cuộc say sưa vô tận, để tự ấy nàng không khi nào làm được,

(Kỳ sau sẽ tiếp)

SỰ BÍ MẬT CUA SỨC KHỎE...

Biết bao nhiêu bệnh sinh ra chỉ vì máu không được trong sạch hay không đủ chất bổ.

Máy sẩn có rất nhiều chất độc, chạy qua khắp cả thân thể, tới đâu làm cho đau đấy. Khó tiêu, đau đớn mình mẩy gân cốt, đau lưng thận, đau bàng quang, đau dạ giày, đau tử cung đớn bà, bệnh đau ngoài da.

Máu không đủ chất bổ, làm cho người yếu đi, thân thể không có đủ sức khỏe để giữ cho vi trùng khỏi một ngày một nhiều thêm ra, sinh ra bao nhiêu bệnh tật.

Máu thật trong sạch và có rất nhiều chất bổ, đó là sự cần nhất để làm cho ta được khỏe mạnh. Phiền nỗi ngày nay ở trên đời lắm sự vui chơi, vì vậy mà hay nhọc mệt, thiếu máu, mà trong máu lại lắm chất độc. Chữa theo cách tự nhiên cuả tạo hóa, làm cho mạn lại tươi tốt và bổ như trước. Không cần gì phải thuốc chế khó khăn cả.

Tạo Hoá đã sinh ra để cho nhân loại đủng đủ các thuốc hay, để tẩm bổ máu sẩn; hoặc vài thứ cỏ, hoặc vài thứ cây nhỏ, các thứ cây cỏ tốt nhất phần nhiều hay mọc ở khe các núi cao Alpes. Các thầy tu ở nhà dòng Chartreuse de Durbon ở xứ Dauphiné đã học kỹ các chất bổ ở cây cỏ đó, chế ra một thứ thuốc uống rất có tiếng kêu là thuốc nước sắc là cây hiệu Chartreux de Durbon, thuốc chế bằng các chất bổ tự nhiên, kiến hiệu một cách lạ lùng. Hàng nghìn người khỏi bệnh, đủ biết là thuốc tốt.

Nếu các ngài thấy sự gì bất thường, thấy trong người khọc mệt, nhất là vào lúc đổi mùa, xin dùng ngay thuốc Tisane des Chartreux de Durbon, chẳng bao lâu sẽ thấy máu tươi tốt chạy trong mạch làm thân thể mật mũi nở nang sáng suả, người được khỏe mạnh hơn nhiều.

TISANE des CHARTREUX de DURBON

Thuốc uống - Thuốc bôi - Thuốc viên
Các hiệu bào chế.
Hỏi rõ thuốc và cách dùng
Laboratoires J. BERTHIER à Grenoble

LẠI CÒN BỆNH HỒ SÒ MUỈ KHÔNG CHỮA!

Đinh rồi, đó là bị bệnh ho sổ mũi mà không chịu chữa! Mỗi đau ngực rồi, ho cả ngày, nghe như gió thổi trong phổi, người ốm ớc rất khó chịu, khọc nhổ mai gần chết ngạt!

Các người nên lưu ý tới các điểm ấy, có khi vì vậy mà sinh ra ốm đau tăng tật, chết cũng nên. Các người nên biết rằng uống thuốc ngọt "Vosges Cazé" chắc thế nào cũng khỏi. Bệnh ho người dần đi, các ống phổi như mới sơ dần, làm cho đờm dễ chảy ra ngoài, không bị tắc nghẹn nữa. Thuốc đó ở lại trong phổi, làm cho phổi được mạnh mẽ hơn trước.

Biết bao nhiêu người khổ sở nên chịu lấy bà Sioaff làm gương! Bà đó ở «2, rue de la Gare à Audincourt, Doubs» có viết cho chúng tôi cái thơ này:

« Thật thế, ông ạ, tôi xin nói cho mọi người biết rằng thuốc ngọt xứ Vosges chữa bệnh ho thật là khiếu hiệu. Đã lâu năm tôi bị đau phổi, chưa thế nào cũng không khỏi. Sáng dậy người tôi lừ đừ mỏi mệt, chẳng làm gì được cả. »

« Tôi ho nhiều quá, thành ra đánh thức cả mọi người trong nhà. Một bà láng giềng bèn cho tôi uống thuốc ngọt xứ Vosges, được ít ngày, bệnh ho tan mất. Tôi sung sướng quá, ngủ yên, vui làm việc. Động một ti tôi uống ngay một thìa thuốc ngọt xứ Vosges, Thuốc thật tốt, tôi khỏi ngay ».

Sirop Vosges Cazé

Bán tại các hiệu bào chế, hay tại hiệu: CAZÉ, Pharm. 38 bis, Avenue de Châtillon, Paris

BAC-NINH

Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mới mắc phải BỆNH LẬU, hay mới mắc bệnh TIM LA, hoặc LẬU ĐÃ NHẬP CỐT, nghĩa là khỏi mà hồi rồi, như khi nhớ thức đêm nhọc mệt, hay uống rượu vào thì sáng ngày có thì mà ở đâu, hoặc thỉnh thoảng trong thịt nó buồn như kiến bò, như thế là nọc lậu nó ẩn ở trong các mạch máu, và trong thịt, như thế là nọc lậu vẫn còn. như nhiều người thấy hết mà cho là khỏi, đi lại với vợ khi người vợ mắc thì người ấy không có đâu hoài, vì tử cung đàn bà nó to và ngắn. thì chỉ thấy mà chảy ra, cứ cho là huyết bạch, khi hư, để lâu các vi trùng đó nó ăn vào gốc con, lấy giờ hay đau bụng vặt, rồi ra lắm sự nguy hiểm. Còn TIM LA NHẬP CỐT, thì người chỉ cốt vặt, hay yếu vặt, nó các thứ mụn to, hay nhỏ, mềm thì hết, như thế là nọc đã ẩn ở trong các đầu xương và mạch máu, vậy hai bệnh này đủ nguy hiểm và nặng như thế nào. hễ dùng thuốc của HOÀNG-VĂN-ÍP 67 phố Ninh xá BẮC-NINH (Tonkin) là khỏi ngay. trừ hết nọc độc mà không hại sinh dục, vẫn đẻ như thường. thuốc lậu 1$00 1 hộp Tim La 2$00 1 lọ, khi mua gửi cho ít tiền trước, có bán ở Lê-Ham Hưng Phan (thiết

EXIGER LA MARQUE ET LA SIGNATURE

PHÒNG-TÍCH THẦN-DƯỢC «CON-CHIM»

VU-DINH-TAN

Đêm ông, Đêm bà cho yên, khi cơm no, rượu say, vội ham tính dục hoặc ăn no đi ngủ, ăn no đi tắm ngay nên thụ bệnh gọi là PHÒNG-TÍCH, không phải là Đau Dạ Dầy.

Đầy hơi, ợ hơi, ợ chua, tức ngực, chán cơm, không biết đói, ăn chậm tiêu, bụng vẽ bình bịch, thỉnh thoảng cồi bụng, đau bụng, đau nhói sau lưng, chân tay mỏi mệt, bị lâu năm nước mặt vàng, da bụng gầy.

Chỉ một tiêu thấy giễ chịu hoặc khỏi ngay, không hề công phạt: 0$50.

ÂN TỬ KIM-TIỀN 1928

VU-ĐÌNH-TÂN

178 bis, Lach-Tray — HAIPHONG

Đại-lý các tỉnh Trung-Kỳ:

HUE: Vinh-Tường, 41, phố Gia-Long; TOURANE: Nguyễn-Đức-Tính 62 Rue Jules Ferry; NHA TRANG: Hồng-Ký, Thu-Quán; PHANTHIET: Hàn-Giang, Commerçant; QUINHON: Đồng-Lợi, Avenue Khải-Định; QUANG-NGAI: Ché-Hoàng & Dông-Vị; SONTRANG: Hy-văn-Hanh, Huấn & Cuisine; VINH: Hồ-Đắc-Lan (Maison Minh-Ký); VIENTIANE: Hoàn Phan-Đắc-Lộc, rue Tafforin; THAKHEK: Bảo-Tiến (Maison Nhật-Nhựt-Tinh).

Các tỉnh khắp hạ kỳ có đại-lý

SỐ 1

TIÊN-PHƯƠNG

CỬU CHUYỂN HOÀN

«NGUYỄN-VĂN-CUNG»

CAO-LÃNH — NAM-KỲ

BỔI BỔ THÂN THỂ ĐƯỢC TRÁNG KIỆN

0$60 một hộp

Ở Trung-kỳ, Bắc-kỳ và Ai-lao ai muốn làm đại-lý NHÀ THUỐC ANNAM NGUYỄN-VĂN-CUNG xin hỏi HÃNG LÀM QUẢNG-CÁO và THÔNG TIN TỨC ĐÔNG-DƯƠNG (A.I.P.I) 145, rue Paul-Bert — HUẾ

HUỆ HỒNG NHIỀU — THUỐC HAY

NGẬM MỘT HƯỜN

VALDA

TRONG MIỆNG

Thì Khỏi đau đớn giựng, Khạc, ếc, Khỏi nóng lạnh, sổ mũi, và lại Không ho,

Có nghẹt mũi, ho nhiều, mà ngậm được thuốc ấy thì cũng hết liền.

— ẤY LÀ —

một thứ thuốc thần hiệu lắm

ĐỂ MÀ TRỊ

các chứng bịnh ho lao và tức ngực.

THUỐC HƯỜN VALDA

có bán cùng trong các tiệm thuốc

Có mua thì nhớ coi trên nắp hộp có hiệu chữ

VALDA

MỚI THIỆT PHẢI

Thuốc Văn-minh

Bỏ Á-phiện không hại thân thể CAM ĐOAN « không khỏi không mất tiền », bệnh nặng chỉ trong 2 tháng là khỏi.

Mùa độc mỗi nhà nên có sẵn một ve dịu CÚ-LÀ-SƯ-TỬ để trừ các bệnh.

Áo lạnh bằng laine đủ kiểu mới đến, mỗi áo 3$20.

Sơn Résistance bán rẻ không đâu bằng.

Bán tại: NGỌC-HÙNG

91, rue Gia-long HUẾ

VIÊN THUỐC

LÔI=CÔNG=HOÀN

với cô NĂM-PHỤNG — SAIGON

(Độc-giả xem hết bài mới biết rõ thế nào?)

LÔI - CÔNG - HOÀN

(Là một thứ thuốc sửa huyết đàn bà gần có tháng máu hư ra không đặng, hay là có mà ít, bết đau bụng, thuở giờ xử ta chưa hiện nào tìm chế ra đặng).

Thường nói có tháng; đó là kinh nguyệt, là một thứ máu hư, người đàn bà con gái mỗi tháng phải có một kỳ, từ ba đến 5 ngày. Sớm hay chậm, nhiều hay ít, mau hay lâu, đều hay không là tùy tạng người mạnh hay yếu, khí huyết vượng hay suy. Nhưng nếu đúng kỳ đã 28 đến 30 ngày mà không có đường kinh, cũng có mà ít thì con người nếu sanh ra trăm ngàn bịnh, không thể kể xiết, lâu ngày thành tích huyết, càng ngày càng ốm càng xanh, sau da bọc xương trong người rất thảm thiết.

Vậy quí-bà, quí-cô tới kinh kỳ máu hư ra không đặng, hay là có mà ít, làm đau ngầm ngầm trong bụng, đau gò cổ cung, đau thắt ngang lưng, mình mẩy nóng hầm mê mệt, chóng mặt choáng mình, muốn ăn lạnh ăn ngũ không biết ngon, đã dượi tối ngày mau dùng thuốc LÔI-CÔNG-HOÀN này, cho nó trục sẩy máu hư ra thì các bịnh kể trên đều hết, máu huyết điều hòa. Không cần giới thiệu, đã cho quí-bà, quí-cô dùng rồi tự giới thiệu đàm thì có lẽ đồng bào Trung-Nam-Bắc cũng biết rõ thì bọc thuốc hành hóa chế thuốc của chúng tôi rồi, người Chánh-phủ Pháp chứng nhận, đã đặng Chánh-phủ Nam triều Đức Đại-Nam Hoàng-Đế thưởng cấp bằng thì nâng, nên người mình và các thuộc địa Pháp đều khen tặng. Nhưng sự hay dở dùng đến, hãy hỏi người có dùng rồi mới biết chắc.

Mỗi hộp 8 hoàn, giá... 1$00

MAISON VĨNH - TƯỜNG

51, Rue Gia-Long à HUẾ, Tổng-đại-lý độc-quyền thay mặt nhà thuốc

ÔNG - TIÊN

N° 23-41-85-93-95-97, Rue P. Blanchy Prolongée à Phú-nhuận — SAIGON

MÔN THUỐC TRỊ BỆNH

Đau Dạ-dầy, ăn chậm tiêu, đầy da bụng rất tài!

Thuốc này của nhà Y-học trứ danh Trung-hoa phát minh ra, đã chữa được nhiều người khỏi, đã bệnh mới phải hay đã lâu năm, uống vào là thấy hiệu nghiệm ngay. Thống trị hết thảy các chứng như: đau bụng, đau bao, đau ngực, đau tim, đau gan, đau ruột, đau mạn sườn, đau dạ dầy, ăn uống chậm tiêu, đầy hơi nôn oẹ, hoặc ăn vào thì ra, hoặc khi no đau, hoặc khi đói đau, lâu đau, lâu không, như người già cách có người hay đau về mùa lạnh, có người hay đau về mùa nóng, có người thường đau quanh năm, có khi đau nổi hòn, nổi cục lên rồi lại tan như không, hoặc đầu bụng đau lạnh, huyết độc tích kết mà sinh ra đau v.v... Dùng thuốc này đều được khỏi cả

THUỐC TRỊ CHỨNG

Hư trọc, Hoạt tinh, Tinh khí bất cố rất hay!

Thuốc này của vị lão Y-học Trung-hoa sáng chế ra rất là mầu nhiệm. Chuyên trị các chứng tâm thận yếu kém, tinh khí loãng lạnh, sinh ra hư trọc, hoạt tinh, di tinh, mộng tinh, tinh khí bất cố, đương sự bất cử, cử nhi bất kiên, hoa mắt ù tai, đau lưng mỏi gối. Hễ khi trong người mệt nhọc hoặc thức đêm, thường trong ống đi tiểu hay buồn ngứa như kiến bò, và hay rớt tinh ra qui-đầu như rải gạo, rựa chuối, có khi sẩy thấy ra khí trắng như nước gạo. Tiểu tiện thường hay đi luôn, lúc đục. lúc trong, lúc trắng, lúc vàng, v. v. Các chứng ấy là do người tiên thiên bất túc, hoặc sắc dục quá độ, hoặc bị bệnh phong tình chưa khỏi tuyệt nọc, hay dùng nhầm phải chất thuốc trụy độc làm nhiễm tinh thận, làm cho tinh thận hư hại đi mà thành bệnh. Kịp nên dùng thuốc này thì được lành mạnh.

Hai thứ thuốc này cùng giá mỗi hộp là: 1$00 — nửa tá 5$00

BÁN TẠI: Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG

127, Hàng Bông (Cửa-quyền) — HANOI

Các ngài ở xa, xin viết thư về hỏi rõ bệnh, mua thuốc theo cách lĩnh hóa giao ngân rất tiện về chàng.

Dầu Cù-Là Võ-đình - Dần thoa uống trị bá chứng hay hơn hết 0$10 1 lọ

VUA THUỐC BỔ Ở VIỄN - ĐÔNG

CỬU-LONG-HOÀN

(Tên thuốc cầu chứng tại tòa)

Chuyên trị những chứng bệnh sau này: 1°) GIÀ CẢ: mệt nhọc ăn ngủ thất thường, hay đau vặt, nhức mỏi bần thần, hay ăn sẩu dễ dượi. 2°) ĐÀN ÔNG: yếu nhược, tinh lực khiếm khuyết, đau lưng, mỏi gân, bình vóc tiều tụy, kém huyết ốm xanh, làm việc ít mà mau mệt. 3°) ĐÀN BÀ: mất mau, ăn ít ngủ ít, hay bồi hồi, hay mệt, hay quên, xanh ốm bất cứ do nguyên nhơn nào. 4°) CON NÍT: chậm lớn, ốm o, làm biếng ăn, chậm lực, thiếu trí khôn, hay đau vặt. 5°) KHÔNG BỊNH: nên uống thấy mau lên cân, mập mạp sung túc, khí huyết cường kiện. Đi xa thức đêm uống một hoàn thì khỏe.

Thực là một thứ thuốc vừa bổ vừa trị bệnh, công hiệu phi thường

Từ 7 năm ra đời, chưa có thuốc nào tranh đặng

Hộp 10 hoàn 5$50. — Hộp 4 hoàn 2$20. — Hộp 2 hoàn 1$10

BÁN TẠI: VÕ-ĐÌNH-DẦN ĐẠI-DƯỢC-PHÒNG

57, rue Paul-Bert — HUẾ

TOURANE rue Verdun, THANHHOA 20 Grande rue, VINH 2 maréchal Pétain, NHATRANG 37 R. Colonna'e, QUINHON Avenue Gialong, PHANTHIET rue Gialong

KIÊNTINH BỔ THẬN

Chuyên trị thanh niên các chứng thuộc về tâm thận bất giao sinh ra đau lưng mỏi vai, đêm ngủ thao thức, mộng my liên miên, sinh ra Mộng-Tinh, Di-Tinh, Hoạt-Tinh, là những chứng rất hiểm nghèo. Thuốc này có danh tiếng nhất ở Trung-kỳ, ai đã đau chứng bệnh kể trên, dùng đều khỏi cả.

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

KIỆN - NHI

Thuốc này chuyên bổ cho trẻ con rất hay, bất tất phải giới thiệu nhiều, hãy đọc những thư cảm ơn đăng trước sẽ rõ tài thuốc KIỆN NHI không những bồi bổ sức lực cho trẻ mà còn làm cho trẻ được vô bệnh chóng lớn nữa.

Mỗi ve 1$20

— Mua thuốc hỏi tại: —

SINH-HUY-DƯỢC-ĐIỂM 59 Phố La-Ga — VINH

Đại-lý HUẾ: Văn-Hóa — HAIPHONG HANOI: Mai-Linh — THANH-HÓA: Cẩm-Tú-Quán — VIENTIANE: Phan-thị-Lộc LUANGPRABANG: Trần Kỳ — DOLUONG: Nguyễn cảnh Chính — (các đại lý các tỉnh nào chưa có).

CHUYÊN MÔN BÁN THUỐC CAI NHA PHIỆN và

được phép bán khắp Đông Dương

Thuốc CAI NHA PHIỆN VĂN MINH chế theo Hóa-học, đã phân chất tại phòng thí nghiệm Đông-dương ngày 17 Mars năm 1933 và đã được quan Chánh tòa thí nghiệm cho giấy nhận thực thuốc cai này chữa khỏi bệnh nghiện thuốc phiện và không có chất độc. Uống thuốc này, khi đang bỏ người rất mạnh khỏe ăn ngủ đi làm như thường. Khi bỏ xong không trợ, và ngửi thấy mùi thuốc phiện rất sợ. Dám cam đoan không bao giờ hút lại. Hiệu thuốc này đã đăng tại tòa án số 67, không ai được làm giả. Các ngài bận việc làm hoặc mắc bệnh chi mà phải nghiện, dù nghiện nặng đến đâu cũng bỏ được. Khi mua thuốc đòi cho được tờ giấy chứng nhận của quan thầy thuốc, kẻo mua lầm thuốc giả. Thuốc có năm hạng nặng nhẹ khác nhau. Hút một bữa độ một đồng cân thuốc dùng hạng nặng 5$00, mỗi bữa sáu bảy phân, dùng hạng nhì 3$00, mỗi bữa năm sáu phân, dùng hạng ba 2$00, ăn ba, bốn phân, dùng hạng tư 1$00, ăn 2, 3, 4 điếu, dùng hạng 0$50 một chai. Các ngài khi đang bỏ, muốn cho người thêm sức khoẻ trong khi bỏ hút, nên dùng thêm thuốc SÂM-NHUNG-SONG-BỔ-HOÀN 2$00 một hộp. Các ngài mua thuốc, kể rẻ ăn nhiều hay ít, có bệnh tật chi không, để bán hiệu chỗ thuốc cho hợp bệnh. Ngài nào không có bệnh tật thì mua thuốc làm sẵn.

Khi các ngài dùng thuốc, xin gửi thư về bản hiệu gửi thuốc tới ngay, tính hóa giao ngân, ngài nào hỏi điều gì, xin gửi con niêm 0$05 để hồi cho chế nhân.

TRẦN-ĐẮC-SỬ dit TAM-TÍNH Y-QUÁN

Pharmacie TAM-TÍNH N° 73 Rue des Pipes HANOI

Cần mỗi tỉnh một nhà bán thuốc.

Thuốc của bản hiệu có bán ở các Đại-lý sau đây:

MM. Ngọc-Hùng 91 Rue Gia-Long à Huế; Lê-văn-Nhuận 27 Rue du Marché Thị-Nghè à Gia Định; Vĩnh-Hiệp-Phát à Long-Xuyên; Nguyễn-văn-Đệng à Pakse (Laos); Huỳnh-Trí 15 Ohier Phnom-Penh; Mme Phan-thị-Lộc Rue Tafforin Vientiane.

BỘ BA!...

MUỐN: TỐT. LỢI. RẺ

XIN ĐỂ Ý MÀ DÙNG:

1) DẦU XÀNG (ESSENCE)
2) DẦU NHỚT (HUILE)
3) MỠ (GRAISSE)

Có dùng mới biết;

SHELL

SHELLCOOL
SHELL A CYL
HUILE SHELL
GRAISSE SHELL

biết chắc dùng mãi.
Đâu đâu cũng sẵn có
SHELL

Imprimerie TIẾNG-DÂN HUE

Directeur Gérant: HUỲNH-THÚC-KHÁNG

SỐ 847 NGÀY THỨ TƯ 20 NOVEMBRE 1935

PHU - TRUONG TIENG - DAN

Hội Quốc-Liên với cuộc A—Y chiến tranh

Cuộc Trung—Nhật ở Mản-châu, hội Quốc-liên không can thiệp và chế chi được, oai tín đã sút kém rồi, song mượn cớ rằng ở Viễn-đông cách xa Âu-châu, những nước gộc trong hội Quốc-liên không quan thiết gì lắm. Đến như cuộc Ả—Ý ở Đông-phi, sát bên cạnh Âu-châu, lợi hại quan thiết với Quốc-liên biết bao. Vậy mà Quốc-liên cũng chỉ khoanh tay ngồi nói suông, chả làm gì ngăn được cái bước đi tới hăng-hái của Mussolini.

Đối với cuộc diện Quốc-tế, nếu cứ xem bề ngoài, cùng những tin vụn vặt hằng ngày, như những chuyện « ủy viên hội nghị, kinh tế chế tài » v. v, không sao rỏ cái chân tướng bề trong được.

Quốc-liên là gì, kể ra có nhiều nước có chưn hội viên, mà nói về tay chủ động chính là Anh với Pháp. Vậy muốn biết xu thế Âu-châu đối với cuộc A—Ý chiến tranh, cần nhứt là biết rỏ nội tình 2 nước gộc: Anh, Pháp.

Trong khoảng Ý—A xung đột, nước Anh vì quyền lợi thực dân ở Phi-châu, trước hết đứng địa vị người hòa giải. Hòa giải không xong, Anh lại tới một bước nửa: một mặt thì tập trung quân đội ở Địa-trung hải để dọa Ý; một mặt liên Pháp nhóm hội Quốc-liên bàn cách ngăn cản. Tưởng thế có thể ngăn được nước bước của Ý, không để Mussolini chẳng thèm đêm xỉa gì, cứ kéo quân sang thực hành thủ đoạn vỏ lực, làm cho bác Anh xẳng rằng, cần phải tính ra phương đối phó, thành ra cuộc Anh—Ý đối lập.

Anh—Ý đã tỏ ra tình hình khẩn trương, ai cũng tưởng cuộc Ý—A ở Đông Phi sẽ bùng ra thành thế giới đại chiến, không còn là địa phương hóa nửa. Nhưng chưa thực hiện. Cái chưa thực hiện đó, thì nước Pháp là một nước rất quan hệ nhứt ở giữa Anh—Ý, làm cho cuộc diện khẩn trương lại hòa hoãn.

Nguyên do thế nào?

Đối với cách hành động cường ngạnh của Ý, Anh vẫn căm tức đến cực điểm, định phang cho Ý một cú, nếu được nước Pháp đồng ý. Nhưng Pháp không thể biểu đồng tình hết với Anh mà bỏ Ý:

Một lẽ là sau cuộc Âu-chiến, Anh vẫn có ý ngầm ngầm giúp Đức mà chế Pháp. Gần đây lại có cuộc Anh-Đức hải quân hiệp định, Pháp càng không bằng lòng cho Anh. Sở dĩ không muốn lìa Anh là cốt giữ tình thân thiện ngày trước, nhứt là vì mối quan hệ 2 bên ở Quốc-liên.

Lại một lẽ nữa, Pháp phòng Đức—Ý liên hiệp nhau. Đã có cuộc Pháp—Ý hiệp định, tất nhiên Pháp không muốn ngăn đón việc hành động của Ý. Tham dự vào cuộc trừng phạt về kinh tế, là để duy trì thể diện Quốc-liên, nuôi lòng tín nhiệm của các nước nhỏ.

Vì 2 lẽ trên, Anh chưa có cảm tình gì làm cho Pháp phải hi sanh, chịu gây mối ác cảm với Ý mà giúp Anh, nên đối với câu « Có giúp Anh trong cuộc Anh-Ý khai hấn không?», nước Pháp chỉ trả lời một cách lơ lửng không thiết. Nói cho rỏ là Anh đối với Ý cũng như Pháp đối với Đức. Anh trước đã có ý hộ Đức mà kiềm chế Pháp thì nay Pháp tội gì lại giúp Anh mà gây thù với Ý. Đó là cái chỗ « châm phong tương đối » của Anh với Pháp, 2 nước gộc ở Quốc-liên.

Con mắt Mussolini không vừa, thấy rỏ chỗ « Anh Pháp mâu thuẫn » trên, nên mặt ngoài thì nói không bỏ hội Quốc-liên và hăm ra Quốc-liên, mà bề trong cứ tấn hành thẳng tay, tha hồ nước Anh dọa nạt.

Hiện tình Âu-châu đối với cuộc Đông Phi như thế, cuộc A Ý chỉ « địa phương hóa » như cuộc Mản-châu, chả nói làm gì, nếu bùng ra cuộc chiến tranh lớn, bước thứ nhứt là Anh, Pháp có hiệp tác nhau thì bên kia Ý, Đức tất níu nhau để đối lại. Không thế thì Ý chỉ đi một đường thuận tiện như Nhật chiếm Mản-châu.

Khách quan

Đau và chết nhiều

(Một nhà chết 5 người)

Khắp tỉnh Quảng-nam, dân ở về miền nguồn, chỗ nào cũng đau và chết nhiều, T. D. đã có tin.

Hiện bệnh đang thịnh là bệnh sốt rét và kiết lỵ.

Tại miền Tiên phước, như làng Thanh-bồi, thuộc tổng Tiên-giang, có nhà hương Kiểm chết một giấy đến năm người, chỉ còn mình ông ta và 2 đứa bé. Hiện vùng ấy ít nhà không có người đau. Lúa chín ngoài đồng, từ bửa tháng 9 ta đến nay mà có chỗ chưa gặt, chỉ vì người đau yếu, làm không nổi.

Tình cảnh dân quê ra thế, ai là tay tế độ? Tội quá!

Lao-Nông

VIỆC LÀM CHAY CHO BỒ, BỊ VU CÁO LÀ LÀM CHAY CHO SƯ ĐÀM VÀ NGUYỄN-THÁI-HỌC ĐÃ KẾT LIỄU

Vì việc chánh tổng Bích ở tổng Tamai, huyện Yên-dũng tỉnh Bắc-giang (Bắc-kỳ) làm chay cho thân sinh, mà bị tên Lưu-xuân-Phong, người hàng tổng vì thù hằn riêng, đi tố cáo là làm chay cho sư Đàm và Nguyễn-Thái-Học, thì ngày 8-11-35 việc nầy đã mang ra xử lại. Quan tòa xét ra đã chứng có tên Lưu-xuân-Phong can tội vu cáo, bèn tuyên án 2 tháng tù, 10$ phạt và 15$ bồi thường cho chánh Bích. Còn Nguyễn-phát-Nhi là người tố là đơn kia, thì quan tòa xét ra có bản thảo chữ nho của Phong viết, nhứt vì dại dột nể tình khách ân hàng, bèn viết hộ. Quan chánh án tha cho Nhi.

Chuyện bầu-cử Lý Hương...

(Đầu tiêm ban đêm và đặt dấu để thay tên

Câu chuyện bầu cử Tổng, Lý, thường diễn trò hề, làm cho nhân dân xem cuộc đầu tiêm như chuyện chơi, mất cả ý nghĩa của chánh-phủ đặt ra chế độ ấy. Quan địa phương đối với một việc đơn giản như thế mà không làm cho cẩn thận công bình, thỏa phục được lòng dân, thì còn nói gì việc to lớn!

Chuyện ở một làng thuộc phủ Tam-kỳ dưới nầy là một trong bao nhiêu cuộc bầu cử khác.

L. T. S.

Làng An-hòa ở về miền biển phủ Tam-kỳ, số dân đinh trên 300. Theo lời sức quan Phủ, 7 giờ mai ngày 5 tháng 10, năm Bảo-đại thứ 10, (31-10-35) đầu phiếu tại đình làng. Ba người ứng cử là Phạm-Đôn, Bùi-Khâm và Mai-Phương.

Đến ngày xã dân tựu trước đình, nào nhiệt lạ thường, chưa có kỳ đầu phiếu nào mà số dân hiện diện đông như kỳ nầy (dân đinh 325 mà hiện diện 259). Trong số đông ấy, kẻ vì quyền lợi mà đến để chọn người xứng đáng lên cầm quyền làng, ấy là việc bổn phận; cũng nhiều người nghe Bùi-Khâm có làm thịt, rượu đãi, nên vì rượu thịt mà tới.

Đầu tiêm ban đêm

Đợi, đợi mãi cho tới 3 giờ chiều, mới thấy thầy thừa Phan-khắc-Loại thay mặt quan về chủ tọa cuộc đầu phiếu. Trong khi dân chờ sốt ruột trước sân đình, thì mấy bác hương lý đương chức làm gì? Cố nhiên là phải ở tại đình sắp cuộc đầu phiếu; nhưng không, mấy bác lý-trưởng, phó-lý, hương-mạc, hương bộ, hương-kiểm, bị sức thơm mùi của thịt rượu, lôi vào nhóm tại nhà của Thị-Nhuế, thiếm dâu của Bùi-Khâm. Mấy bác bô bão, tân dương tư cách của Khâm, lời lẽ rất nồng hồn mà cũng rất cảm động, đến nỗi con heo và mấy vò rượu to tướng kia cũng cảm mà chui thẳng vào dạ dày mấy bác!

Phải chăng vì dụng tâm để trễ, hay vì rượu thịt mà lý trưởng Phạm-Thuần quên đem bồn khai dân đinh theo. Bao hại thay! Thầy thừa về tới đình hồi 3 giờ chiều, mà vì không có bồn khai, nên phải đợi đến 8 giờ tối, chú xã chạy về nhà cách hơn 5 km lấy đem tới. Vì vậy mà phải đầu tiêm ban đêm; mà cũng vì đầu tiêm ban đêm mà sinh ra lắm chuyện rắc rối, kết quả cuộc bầu cử cũng mù mịt như ban đêm!

Dấu hiệu bầu cử

Tám giờ tối, sau khi ra dấu hiệu cho ba người ứng cử: Phạm-Đôn: vòng (O), Bùi-Khâm: chấm (.), Mai-Phương: gạt tréo (X), thì hội-đồng gồm có thầy Thừa-phái, chánh-tổng và viên hào chức sắc, bắt đầu làm việc. Làm việc rất sốt sắn, sốt sắn đến nỗi thầy Thừa không kịp dùng cơm tối, mãi tới khi xong việc là gà gáy mới được ăn lót lòng! Có lẽ vì quá lo cho nhiệm vụ mà thầy bị kiến cắn bụng nên không thể ngồi dự cuộc đầu phiếu; thầy nằm giữa văn đình giao việc giữ hộp tiêm cho tên lính theo hầu.

« Dân dĩ thực vi thiên », thầy quá sốt sắn quên ăn mà kết quả có xứng đáng với lòng nhiệt thành của thầy đâu. Vì vậy Phạm-Đôn mới có cớ kêu nài và không chịu ký nhận số tiêm sau khi khai tiêm; còn dân thì bất mãn về việc bị bắt buộc phải trao phiếu cho tên lính bỏ thay vào hộp.

Kết quả

Kết quả được 133 tiêm chấm (Khâm), 115 tiêm vòng (Đôn), 3 tiêm gạt tréo (Phương), 6 tiêm vòng không phải vòng, chấm không phải chấm, chỉ thấy một cục mực đen thui, và 1 tiêm đã không thấy dấu hiệu bỏ cho

(Xem tiếp trang sau cột 3)

Vì lũ trẻ con dành mảnh giấy lộn, mà gây nên 2 mạng chết

Ngày 29-10-35, lúc 4 giờ chiều, hai đứa trẻ chừng 8, 9 tuổi, con trai của Lê-Phòng và Lê-Trưởng, nhà ở gần nhau (ngụ tại làng Điện-an, tổng Nghĩa-hà, phủ Tư-nghĩa), nhơn đi chơi với nhau, lượm được một mảnh giấy lộn, rồi dành chuổi nhau; ban đầu 2 đứa trẻ, rồi kế đến bên cha mẹ, bên nào bênh con nấy, gây ra cuộc dốc khẩu, vang cả xóm, rồi đem; tưởng thế là yên.

Sáng ngày 30-10-35 Lê-Phòng đi làm, vừa ra tới ngỏ, thì bị Lê-Trưởng đón lại gây, rồi chụp đánh, Phòng thất thế, bị tên Trưởng nằm đè lên trên người, lại bị vợ Trưởng hốt cát vãi vào mặt.

Vợ Lê-Phòng thấy chồng bị chồng đánh, nóng ruột, trong mình có thai đã gần đẻ mà cũng rán chạy tới níu tên Trưởng ra, để gỡ cho chồng. Ngờ đâu tên Trưởng tàn ác, lôi cho vợ Phòng một lôi tê nhào, dẫy một hồi lâu rồi tắt nghỉ! Đáng thương tâm nhứt là sau khi thị chết rồi có hơn một tiếng đồng hồ, mà cái thai còn thấy động đậy. Thế là vì miếng giấy lộn mà chết 2 mạng người, cả mẹ và đứa con trong bụng!

Hương lý sở tại đến báo phủ, quan phủ có về khám và lấy cung tiêu, sức tên Lê-Phòng, phải thân hành đi lo sắp đặt chôn cất tử thi, dẫn là tên Phòng đã bị tên Trưởng đánh có thương tích.

Họ nói: Cả hai bên đều là dân nghèo cháy túi, nên hương lý muốn cho Phòng dậy lo việc chôn cất vợ, để đỡ tốn cho làng. Làng đã bầm riêng với quan như thế, nên quan sức Phòng lo tống táng. Hiện nay tên Trưởng đã bị giải về nhà giam cứu.

T. M.

Thường huy chương cho cựu chiến sĩ

Trận Âu-chiến năm 1914-1918, đồng bào ta đã nhiều người vì nước Pháp mà gởi thân ở các chiến trường, còn bao nhiêu người được trở về nước, trừ một số ít người có công, được hưởng bậc qui, họ vẫn sống một cách an nhàn; ngoài ra biết bao nhiêu người cũng đồng một số kiếp ứng mộ như ai, mà sau khi về đến quê hương đã gặp phải tình cảnh tàn ăn khốn khó, lại không ai nhắc nhở đến họ, làm cho họ đường quên mình là cựu chiến sĩ.

Tháng lại ngày qua, chả bao lâu bấm đốt ngón tay đã có 15 năm lẻ. Ngày 1-11-35, nhơn ngày lễ Toussaint, mà cái biểu hiệu cựu chiến sĩ tự nhiên thấy xuất hiện.

Nhơn ngày lễ nầy, tại chùa Long-Tiên, làng Chánh-lộ, thuộc thành phố Quảng-ngãi, thấy có trần thiết đàng trai tiếu, do Tòa Tỉnh ủy phái để sắm hồi cho các chiến sĩ trận vong. Sớm ngày 2-11-35 có đòi các cựu chiến binh đến dự lễ và có các quan Tòa, Tỉnh và các quan binh đến thưởng huy chương cho các cựu chiến sĩ đã ứng mộ qua Tây năm 1915-1918 một số rất đông.

Lại ngày 7-11-35, tại chùa làng Toàn-mỹ, tổng Tịnh-thượng, phủ Sơn-tịnh, cũng thấy quan Sở, quan Tuần và các viên chức khác đến thưởng huy chương cho các cựu chiến sĩ thuộc về vùng ấy.

Được thưởng huy chương nầy, các cựu chiến sĩ đều tỏ ý mừng vui, song cũng có người chưa được vui mà sanh mối hy vọng, nói: « Đương lúc khốn khổ nầy, phải chi nhà nước đeo thêm vào cái huy chương nầy ít đồng bạc nữa, thì vợ con nhà có lẽ vui nhiều hơn ». Lời nói nghe quá, mà đúng với hiện trạng phần đông các cựu chiến sĩ trong tỉnh.

T. M

Một cái nguyên nhơn gây ra tai nạn xe hơi

(Sự khuyết điểm về luật đi đường)

Tai nạn xe hơi ở xứ ta xảy ra thường ngày, được bài sau nầy của ông Đặng-ngọc-Phan ở Saigon gởi ra, ông cho rằng cái nguyên nhơn gây ra tai nạn xe hơi ở xứ ta là vì sự khuyết điểm về luật đi đường:

Vì không hiểu luật nên người đi bộ không biết cách tránh xe, súc vật thả bậy ra đường, làm cho xe nhiều khi bị lật. Ông xin chánh phủ ban hành luật ấy, nghiêm cấm súc vật không cho thả ăn nơi đường xe chạy v. v... Lời ông nói vẫn đáng sự thiệt, song cũng có nhiều cái « ca » vì những người cầm lái xe thiếu lương tâm, ban đêm cạnh bài, hút xách, ban ngày, tay cầm lái mà mắt thì ngó gật, hoặc dáng điu với những cô bộ hành, để xe đụng phải gốc cây, hay chạy nhào xuống ruộng, cái đó thường có. Tuy thế, lời ông thính cầu có chỗ bổ ích, bản báo đăng ra đây để các nhà chức trách thấu rõ, may ra có phương bổ cứu bớt những tai nạn gớm ghê ấy đi.

L. T. S.

Luật đi đường trong cõi Đông-dương nầy còn khuyết điểm nhiều chỗ, nguyên nhân có mấy lẽ sau đây:

1·) Chánh phủ không có một cái luật nhứt định;

2·) Những người đứng vào địa vị trông nom không phải tay chuyên môn về nghề xe hơi;

3·) Luật thông thương về việc đường sá không được hoàn toàn;

4·) Cách chạy xe không được thống nhứt;

5·) Cách chấm thi không được rành mạch về việc chọn lựa thí sinh;

6·) Luật « người đi bộ » chưa ban hành:

Mấy khoản kể trên là cái hại nguồn gốc, vì thế nên ở Đông-dương xe hơi thì ít, mà nạn rải ro lại nhiều. Muốn trừ cái hại ấy, nay các ông Đại-biểu, Hội-đồng trong năm xứ nên đạt lên chánh phủ, xin chánh phủ ra cho một đạo luật « người đi bộ » và cấm nhặt trân bò thả lỏng ngoài đường. Luật ấy in ra một bên chữ tây một bên chữ quốc ngữ, cho dân dễ đọc, ở thành phố thì để tại dinh Đốc lý, ở thôn quê thì giao các quan tỉnh, phủ và huyện sức cho tổng, lý, ban bố cho dân xem, đăng lên các báo quốc âm, cho rộng đường truyền bá, bán một giá thật rẻ, cho nhân dân có thể mua được, làm như vậy thì ai cũng đều biết được. Để là theo chỗ thiển kiến của tôi, còn có chỗ nào khuyết điểm xin nhờ những bực học thức rộng, kiến thức cao, lịch duyệt nhiều, bổ cứu thêm vào. Được như thế, nhân dân tránh bớt được những tai nạn xe hơi, cũng là một đều ích lợi cho dân. mong các ngài Hội-đồng, Dân-biểu hết sức xin chánh phủ thi hành cho dân.

Giá bán rẻ thì dầu kinh tế, mỗi nhà có thể mua một cuốn. Ở các nơi đình điếm, chợ búa, bến đò, ở nhà quê, dán giết thị cho dân biết, làm như thế chừng ngoài ba năm thì cái đạo luật đi đường chắc người nào cũng hiểu rõ được, chớ cứ để y như ngày nay thì nhân dân biết đâu mà tránh. Không biết cách tránh xe, biết bao nhiêu người bị phải tai nạn, bổ tù chauffeur, phạt chủ xe bồi thường, thì người kia cũng bị chết hoặc bị thương rồi.

Hiện bấy giờ nhà nước đương sửa đường sá và cần cống lại cho tốt đẹp, các nhà chế tạo xe lo chế thêm xe chạy cho thiệt mau, cái nạn xe hơi một ngày một thêm nhiều, lang khắp vùng ra, ở thôn quê lâu nay đã thường thấy. Lúc xe đương chạy thật mau, những người đi bộ nghe tiếng kèn xe, nhiều khi luốn cuốn, kẻ tránh bên nầy, người tránh bên kia, lúc đi đường gặp đâu ngồi đó, khi xảy ra tai nạn, trăm phần đều đổ lỗi cho sốp phơ chạy mau trước nhất, những việc nầy các quan các ngài có xe hơi tất nhiên thường gặp, chẳng phải tôi đặt điều thêu dệt, không mà nói rằng có.

Vì sinh mệnh của người đi dưới đất, cả người ngồi trên xe, và sự nguy hiểm cho người cầm tay lái gặp cái « ca » kể trên, nên có mấy lời nầy may thâu tai các nhà chức trách, ban bố đạo luật đi đường cho dân để tránh bớt những tai nạn rải ro cho những người đi đường chạy bậy, những người sốp-phơ có thể tránh được những đều oan khuất lắm khi phải chịu.

Sau đây xin bày tỏ mấy đều thiển kiến của tôi về đạo nghị định đi đường:

1) Quan trên rao truyền cho nhân dân biết rằng đường thiên lý xe hơi qua lại rất nhiều. Cấm ngặc những nhà ở gần đường ấy, có con nít không được thả rông chạy bậy ra đường. Người đi bộ, đi xe máy phải đi về tay mặt. Các nơi trong thành thị, người đi bộ phải đi trên lề đường. Khi nào muốn băng ngang qua đường phải trông trước ngó sau rồi hãy băng qua. Các đường ở thôn quê những người đi bộ cùng người gánh thùng, gánh bưng, khi nghe tiếng kèn xe hơi, đi bên nào thì cứ bên đó mà đi, khi muốn băng ngang qua đường, phải trông hai bên có xe hay không đã, rồi hãy băng qua. Cấm nhặc những người đi bộ cùng người buôn gánh, bán bưng, không được đứng giữa đường nói chuyện; đứng thời đứng trên lề đường, nhứt là nơi thôn quê, khuất làng xóm, cùng ngã bảy đường ba, các đường quanh quẹo, các đầu cầu, không được đứng nói chuyện; phải đứng ra xa đường ít nữa là mấy thước; nếu ai bất tuân lệnh ấy, khi xảy ra tai nạn xét ra lỗi lại người đi đường, thời người ấy chịu lấy trách nhiệm.

2) Cấm những người chủ có thú vật như: trâu, bò, dê, ngựa v. v... không được thả lỏng ra ngoài đường, nếu ai bất tuân, khi xảy ra tai nạn, người chủ có thú vật phải chịu lấy trách nhiệm, nếu người chủ đó nghèo thì phải ở tù hoặc làng phải chịu lấy.

Mấy lời thành thật mong nhà chức trách lưu ý.

Đặng-ngọc-Phan
lai cảo

ÔNG TÔN-THỌ-LỘC PHÁT MINH SỰ DÙNG DẦU MAZOUT THÊ DẦU XĂNG

Cái tin ông Hồ-đắc-Cung làm được máy bay, là một tin mừng cho người mình về phương diện khoa học. Ai nấy đều tán tụng ông Cung.

Nay lại có tin ông Tôn-thọ-Lộc, cũng người Nam ta, hiện làm tại lò gạch của người anh ông ở Tân-trạch (Chợ-lớn), đã phát minh sự dùng dầu cặn (Mazout) để chạy máy có động cơ (moteur à explosion), mọi người đều chú ý.

Ông đã thí nghiệm đem dầu Mazout chạy xe hơi được kết quả tốt, nhưng khi chạy cũng phải làm cho máy nóng trước đã, bởi vậy phải dùng hai bình dầu: 1 bình dầu xăng và 1 đựng dầu Mazout. Ông nguyên tốt nghiệp trường Taberd, năm nay 29 tuổi, đã được bộ Thương mãi và Kỹ nghệ bên Pháp cấp cho một cái bằng phát minh trong tháng Juin vừa rồi.

Những khí cụ giết người tối tân của Đức

(Tiếp theo Phụ-trương số 841)

Nói tóm thì người Âu-Mỹ chưa dùng được khoa học để xây nên hạnh phúc cho nhơn loại, mà đã lấy khoa học làm lợi khí để giết người.

Trong vườn khoa học chỉ có một quả tốt và qui nhất là Y-khoa. Y-khoa mà người đi chinh phục hay đem ra khoe khoan luôn.

Thật ra thì nhờ có Y-khoa nên văn minh Âu-châu mới có vẻ cao thượng và nhơn đạo một chút. Người Âu-châu tự phụ, tự dẫn cũng phải.

Xem tưởng như họ lấy Y-khoa để chuộc bớt cái tàn bạo, cái tham lam và những sự bất công của họ lúc đối với dân tộc gần ới.

Hễ nói đến chinh phục, đến cần nguyên sự di dân, đến cái sở dĩ của chính sách đô quốc của họ, bao giờ dân lười họ cũng có hai chữ « Y-khoa », « Y-tế ». Họ lợi dụng Y-khoa và đem Y-khoa ra để bình vực lấy cái thuyết xâm lược của họ. Vì tướng Thống-chế Lyautey có nói năm 1913, lúc đánh lấy Maroc: « Y-khoa là cái trợ lực cho sự chinh phục ». Họ nêu cao Y-khoa và Y-tế lên tột ngọn chót vót, chủ ý để nhồi sọ và an ủi kẻ mất hết giang sơn. Họ hay đem Y-khoa ra để kể cái công đức khai hóa và khoe cái lòng bác ái của họ, làm cho kẻ bị chinh phục rất đội ơn ông chinh phục.

Xưa nay những người bị nhồi sọ, đều hiểu lầm rằng: Y-tế lập ra là vì dân chớ không phải vì kẻ. Theo lời của người da trắng và những người được ăn nguyệt bổng của họ, thì vì lòng nhơn đạo và bác ái nên người da trắng mới lập Y-tế để cứu cấp người « tứ sắc » kẻo tội! (Âu và Mỹ khinh bỉ người các màu da: da vàng da đen, da nâu và da hồng, như hồng Ấn-độ, nên gọi là « tứ sắc »: coloured men).

Theo lời họ nói, thì chỉ vì thấy mình tội nghiệp, họ mới lập nhà thương ra, chớ không phải để cho người họ kiếm sự no ấm, và để cho Chính phủ họ giải quyết cái vấn đề « thừa người », thừa thuốc than, thừa máy móc, thừa bông vải (surproduction de médicaments etc) Nói vậy thì họ thương người « tứ sắc » như anh ruột họ, chớ không phải họ kiếm chỗ để nhét (caser) 14 vạn Bác-sĩ thất nghiệp của họ, và tiêu thụ nông hóa của họ, kẻo đem vất xuống Bai-tây-dương cũng nồng lắm!

Nếu vậy xin hỏi độc giả: Thú y lo lập nhà thí nghiệm, tốn kém bạc triệu để lo chế thuốc trị bệnh cho súc vật, là tại họ yêu mến bầy trâu bò, dê, lợn như anh em thúc bá của họ, hay là vì nguyệt bổng mà họ phải làm việc cho có chuyện?

Xin hỏi một câu nữa: Họ chích thuốc cho trâu bò béo mập, là bởi cái lòng nhơn từ và bác ái của họ đối với chúng sinh trong vũ trụ, hay là họ lo bắt mạch lạc, sắc thuốc than rất cần mẫn, chỉ có một mục nầy: muốn cho trâu bò mập mạnh dặng kéo xe, cày bừa và hằng ngày hiến cho họ một mâm thịt rất ngon, hợp với vệ sinh?

Lúc sáng lập ra Y-tế, cái mục đích khó hiểu của người đời đã làm cho ta một mối nghi ngờ, nhưng hay để mặc đó, đã thành lập nên vấn đề truyền bá ra, thì cũng có ích cho đời.

Song, than ôi! Bắc đầu từ bây giờ, Y-khoa lại xu hướng về một phương diện mới rồi: Y-khoa chưa trừ được một phần trong nghìn phần các thứ tật bệnh của xã hội, vì cơ hàn, vì lao khổ vì vì trùng sinh ra, nay Y-khoa trở trái làm mặt, đăng chế đưa bắt bao nhiêu bệnh truyền nhiễm trong nhơn quần, trong đám dân lương thiện và vô tội.

Ta vốn cha mẹ sinh ra không tật bệnh, họ làm cho ta có tật bệnh, thật không gì đê-man và vô nhơn đạo bằng!

Đối với nhơn loại, Y-khoa hầu là « công vì thế, tội vì khuất ».

(Còn nữa)

Phổ-Tang

Ngày phát tiền ở mỏ vàng Bông-miêu

Hết thảy các giới người đi làm ở mỏ vàng Bông-miêu, là « đi tìm sự sống », vì Bông-miêu không phải chỗ du lịch dường sức như Dalat, Sầm-sơn, cửa Tùng v. v.

Công việc ở mỏ vàng Bông-miêu rộn rịp không khác nào một thế giới con con.

Bông-miêu nằm về phía tây nam tỉnh Quảng-nam, cũng như riêng một cỏi, nên công việc đủ cả: Chính trị, kinh tế, thương mại, công nghệ đều có vẻ phồn thịnh, có sở bưu điện, điện thoại, điện khí, v. v....

Bông-miêu trên có một ông chủ tây và một ông chánh kế-toán, dưới bàu giấy có 4 thầy người Nam: kế toán, thư ký đánh máy chữ, tùy phái, 4 người nầy, mỗi ông riêng một phần việc.

Ngoài ra các giới, nào người làm ở sở nấu vàng, sở điện, sở máy cưa, sở đo đạc, thầu khoán, cai mỏ, cu-li, người buôn bán v. v... cả thảy có gần 2000 người.

Cứ 15 ngày phát tiền một lần. Đến ngày lãnh tiền có vẻ nào nhiệt, ai có mắt thoáng qua cũng biết mỏ vàng Bông-miêu còn làm được bền lâu.

Đến kỳ lãnh tiền, vẽ bên mấy thầy, ngoài tiệc tùng và vui chơi với vợ, con thì đi du lịch ở Tam-kỳ.

Nhơn hăng nhứt là nơi nhà mấy ông thầu, lắm cai, thợ mỏ, cu-li, tiếng là đến kỳ lãnh tiền, mà nhiều người trong túi không còn một xu (ăn chơi trước đủ món) ngoài ra người nào con được ít nhiều, nếu không cờ bạc thì rượu chè, qua ngày sau phủi tay rúc hầm làm lại!

Ôi! kiếp cu-li chỉ hy vọng sống qua ngày, làm đủ phủi lũm!

Lâm-viên

THƠ-TÍN

Cùng ông L. v. K. Tamquan

Việc xảy như thầy Phó Tổng có biện bạch sự oan của mình, thì thầy đăng đáo, kể rõ đầu đuôi mới được, chớ thầy Chánh bị cách thì thầy Phó cũng không tốt gì, vả lại cùng làm việc tổng; thầy Phó không đáng để lỗi cho thầy Chánh.

Cùng ông Võ-Toàn, làng Long-giang, Bình-sơn Quảng-ngãi

Được mandat 10$00 của ông trả tiền báo, cám ơn.

Cùng ông Huỳnh-thế-Thường Mocay

Được mandat 5$00 của ông trả tiền báo. Hạn báo của ông đến 15-10-35, ông còn thiếu 4$00 nữa, xin gởi ra cho, cám ơn.

Cùng ông L. Tr. làng An-vinh Bình-định

Bài « *ngán cỏ kêu không thấu* » của ông, thầy đã có bảo khắc đăng rồi, nên miễn đăng.

Cùng anh em thất nghiệp ở Thanhhóa

Có được bức thư nói chuyện xin lập hội Tế Bần mà ký tên « một bọn thất nghiệp », trong không nói ai đứng đơn xin sáng lập, người viết thơ cũng không ký tên, không đăng được.

T. D.

LỜI THAN VAN CỦA CÁC NGƯỜI CÓ RUỘNG, VƯỜN, ĐẤT Ở THEO HAI BÊN ĐƯỜNG THIÊN LÝ

Dọc theo hai bên đường thiên-lý và các đường tỉnh (Quảng-ngãi) các người có ruộng, vườn và đất, nơi nào đã có phái viên đạc điền đến đạc, thì những ruộng, vườn, đất ấy đã đạc và ghi vào bản họa đồ, nghĩa là diện tích ruộng đất ấy kể đến lề đường gần mà định số cho mẫu...

Từ tháng Octobre 1935 lại đây, thấy sức cho các người có ruộng, vườn, đất dọc theo hai bên đường ấy, đều phải chừa thêm rộng ra kể từ tìm đường trở vô ruộng đất, vườn (thiên lý 10m; tỉnh lộ thì 7m50 v. v.). Thế là các chủ ấy bị lấn đất, lại còn chịu thiệt về sự không thuế nữa.

Vậy mong nhà Địa-chánh nên lưu ý mà trừ số thuế ấy cho họ khỏi tội.

D. A.

Chuyện bầu cử lý hương

(Tiếp theo trang trước)

ai, lại vẽ một hình rất thô tục: vật kín đờn bà! Cái tiêm quái gở nầy làm bỉ mặt hội đồng và sôi nổi dư luận cả làng, đến cả mấy làng lân cận, qua ngày hôm sau, đi đâu cũng nghe bàn tán đến cái tiêm « khiếm nhã » ấy, lại kêu là tiêm bẹn!.... Thầy Thừa-phái định hủy nó đi, cho như tiêm trắng, nhưng Phạm-Đôn và dân làng không chịu, yêu cầu thầy phải điệu nó về quan!

Phạm-Đôn không chịu ký nhận số tiêm minh, viện lẽ rằng cuộc đầu phiếu làm bất minh. Nghe y đã đầu đơn đến cửa công kêu nài 4 điều: 1·) Đầu tiêm ban đêm là trái phép; 2·) Giao việc giữ tiêm cho người lính lệ là người không quyền giữ, và ngờ có việc gian dối. 3·) Cái tiêm thô tục kia làm mất thể diện, ai chịu nhận cái tiêm nầy? ai mang tiếng đời mai mỉa cho? 4·) Hương-lý nhóm lại nhà Thị-Nhuế, thiếm dâu của Bùi-Khâm, để chè chén, là tư vị trái lẽ công bình.

Còn dân cũng có đệ một lá đơn ra tỉnh kêu nài thầy Thừa làm việc bất công, nhục mạng quan và thất thể làng.

Nhưng chưa biết quan trên phân xử thế nào.

Rất mong nhà chức trách chăn dân, lưu ý tới việc bảo cử và tìm cách trừ bớt tệ rượu thịt ở thôn quê, và khuyên anh em dân nên trọng quyền lợi mình trong mỗi cuộc bầu cử, đừng vì miếng thịt chung rượu hay tiền bạc mà bán rẻ quyền lợi mình đi. « Gieo giống gì, gặt giống ấy »: cái người dùng rượu thịt hay tiền bạc mà đắc cử, thì khi quyền bính vào tay cũng làm thế nào cho bổ lại vốn đã xuất ra. Anh em nhẹ dạ, sau nỗi hận không kiệp.

Bình phẩm xin nhường cho dư luận; kẻ viết bài nầy chỉ:

1·) Thương cho con heo Bùi-Khâm chết không phải nghiệp,

2·) Thương cho tên Mai-Phương không hiểu ăn ở thế nào mà cả làng không một người thương mà cũng vác mặt ra ứng cử. (có lẽ chỉ người anh và người em bỏ cho anh ta được hai tiêm thôi).

Bạch-Đinh

NHÂN TẠO HUYẾT — **CỔ TINH BỔ THẬN**

CHỦ

BỔ-HUYẾT — SÁT-TRÙNG

Bổ-dưỡng thần-thể — Lọc máu mau bền — Làm cho khí-huyết mạnh-tiến — Công-dụng đặc-biệt là nó được vô-trùng LẬU và GIANG-MAI, nó các chứng nóng, lở, ghẻ — Giải cảm gió, trừ ít ăn, mạnh gan — Ăn bổ có mạnh dạng an-thần — Ở-nóc đông chóng đỡ đau, mau trở lại tươi đẹp.

Mỗi chai 1$00 — Bán lẻ 70$00

THẬN HƯ — DI-TINH

CHUYÊN TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt-tinh — Khi ư phát: đau lưng, mỏi vai, mỏi hoá, tai ù, đầu váng, cổ hạng rão, mỏi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi liên miên, chiêm-bao mộng-mị nên nên... Dù nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc nầy là được khỏi hẳn.

Mỗi ve 1$00 — Bán lẻ 80$00

Hai thứ thuốc nầy nổi tiếng khắp Đông-Pháp, người những bức thơ minh-tạ đã đăng trước, nay xin định bổ phân chất, đoạn quan cầm ANTOINE bán khoa thuốc NHÂN-TẠO-HUYẾT cùng khi nghiệm đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE — HANOI như sau:

« . . . . Thuốc nầy lấy toàn tinh chất của người một thứ cây quí, « trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương pháp bào chế Thái-« tây, hợp dụng cho người Annam có thể bổ khí huyết, tăng cho « khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouge đa mạnh tươi tốt « trong máu, và cốt trừ được vi trùng lậu, giang-mai ».

Trình định được nghị chứng nhận thuốc CỔ-TINH BỔ-THẬN: « . . . . Thuốc nầy thông có chất độc, hoàn chế toàn nguyên liệu rất « quí như SÂM một ông v.v... trị chứng đau thận ê-dưỡng ».

NGỦ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N° 114 — Hàng-Bông — HANOI

Việc trong nước

Chuyện bầu cử lý-trưởng

(Dân làm ăn nơi làng khác không được bỏ thăm, lại cả người bị bắt giam)

THỪA-THIÊN. — Trước bìa thuộc về thành phố Huế, chỉ có 9 phường (từ Đệ-nhứt đến Đệ-cửu). Nay có nghị định mở rộng thêm 3, 4 phường nhập chung lại làm một làng; tức nhà là 10 làng, làng nào cũng đổi hiệu mới, đều có chữ « Phú » đứng đầu, như Phú-bình, Phú-thọ v. v ... Mấy làng kia đều cũng cử lý trưởng rồi, chỉ còn Phú-mỹ và Phú-cát chưa cử.

Ngày 15 Novembre 1935, bầu Lý-trưởng làng Phú-mỹ (tức Đệ-lục và Xuân-dương nhập chung) mất làng có 2 người ra ứng cử. Tại đình làng Xuân-dương, lúc 9 giờ, quan Bang-tá bảo dân hai làng bỏ phiếu. Dân làng Xuân-dương bỏ vừa xong, thì làng Đệ-lục kéo nhau vào; song những người đi ngụ làng khác về bỏ phiếu thì quan Bang không cho, nói vì không có tên trong sổ, muốn bỏ phiếu thì phải chờ 2 cụ lớn đến đó. Cả làng đều vâng lời chờ.

Hơn 10 giờ, quan Công-sứ và cụ Phủ-doãn đến, có tên Phạm-Ẩm dân làng Đệ-lục đứng ra xin cho những người dân làng ấy đi làm ăn hoặc ở ngụ làng khác được bỏ phiếu cử lý trưởng, như mấy làng đã công cử trước, và xin cho dân làng chọn người có tư cách để gánh vác việc làng;

Quan Sứ giậy: Bữa trước Phàm, Phú về kiểm dân ở làng không ai nói, nay không thể được, vì Tòa đã ý rồi.

Phạm-Ẩm thưa:

Tại sao mấy làng khác không thấy kiểm dân hiện có nhà ở làng mà riêng phần làng Đệ-lục chúng tôi lại chịu thiệt thòi?

Cụ Doãn dạy:

Vì trước hai làng có kiện, nên quan trên phải xử cách ấy.

Phạm-Ẩm xin nài mà không được, vừa đi ra vừa nói: « Anh em đừng bỏ phiếu ». Quan cho người theo bắt Ẩm lại, giao lính bỏ tù đem về bót giam. Làng Đệ-lục ra xin tha cho tên Ẩm, và nói:

Không lẽ cả làng ra thưa một lượt, sợ mất trật tự, nên làng chúng tôi cử Phạm-Ẩm đem sự oan khuất trình với quan trên, nay Ẩm bị bắt giam, thì dân chúng tôi còn dám thưa điều gì nữa!

Quan Sứ nói:

Không phải bắt về sự kêu nài; bắt về sự vô phép.

Cụ Doãn nói tiếp:

Chỉ phạt trong 24 giờ về tội vô phép rồi sẽ tha.

Khi 11 giờ ruỗi, mở hộp phiếu ra, chỉ số phiếu của dân Xuân-dương bỏ cho Nguyễn-Lai người làng ấy. Quan Sứ giậy: bởi làng Đệ-lục không muốn bỏ phiếu, thì cử cho Xuân-dương trùng lý-trưởng; còn chức Hương-bản, Hương-bộ, Hương-kiểm, Hương-mục thì chia hai, làng nào cũng có người ra nhận.

Đúng 12 ruỗi, các cụ về. Người bên làng Xuân-dương lấy làm vui vẻ vì được trúng cử, còn bên làng Đệ lục đều tỏ ý bất mãn, họ bàn nhau có làm đơn kêu.

Xin miễn phê bình.

Nghe chuyện

Vụ kiện địa-phận rất tồi thôi

NGHỆ-AN. — Làng Trung-hòa và làng Nhân-hòa, huyện Nghi-lộc, có vụ kiện mua đất phần mấy năm mà chưa xong.

Nguyên làng Nhân-hòa gọi là phường Vọng-nhi, dân trước làm nghề chài lưới, có xin làng Trung-hòa một mảnh đất mà ở, chớ Nhân-hòa không có địa phận.

Sau Nhân-hòa dân ở càng đông, các nhà tư làng Trung-hòa lại có bán ruộng cho làng Nhân-hòa. Năm Thành-thái thứ 10 (1898), làng Nhân-hòa làm đơn kêu không có địa phận, xin triệt miếng đất ở xứ Trung-hòa, quan Tỉnh không cho, lại cho làng Trung hòa một cái bằng chấp chiếu để giữ địa phận cho khỏi sai chân bộ.

Đến năm Duy-tân thứ 9 (1915), làng Nhân-hòa lại kêu không có địa phận lần nữa, và xin triệt mảnh đất gọi là gò-bàng, làng Trung-hòa bằng lòng nhượng cho làng Nhân-hòa mảnh đất ấy làm địa phận. Trường thố là yên.

Nào ngờ đến năm Bảo-đại thứ 6 (1931), làng ấy lại làm đơn kêu không có địa phận nữa.

Từ đó trải mấy năm nay, quan trên cứ ép làng Trung-hòa phải nhượng cho làng Nhân-hòa 75 mẫu mà làng Nhân-hòa trả cho làng Trung-hòa 150$00, đã nhiều lần hoặc dụ dỗ, hoặc giam đánh, mà làng Trung hòa vì cái cớ đường đi và đã ngang cùng mà mất ở đất ấy, quan hệ đã lâu đời, nhường cho làng Nhân-hòa thì dân Trung hòa bị thiệt hại nhiều, nên làng nhất định không thuận, đến là quan đọa ép.

Việc lôi thôi mãi, làng Trung-hòa đã có đơn kêu kiện nhiều nơi mà không hiệu quả gì. Sau quan trên lại bắt ép làng Trung hòa nhượng cho làng Nhân-hòa 150 mẫu nhận 200$00 mà ép thuận tự.

Hiện dân làng Trung-hòa chưa thuận, nghe quan trên định làm ăn, nếu có 47 người đã đã có đơn kêu Tòa, Bộ, và nhờ viện Dân-biểu đọa đạt. Chưa rõ quan trên xét xử ra sao.

Rã chuyện

L. T. S. — Hai làng ở kề cận nhau, nếu thông nhân nhượng nhau bằng cách hòa thuận, mà lấy cách cường bách, chỉ gây mối thù hiềm lâu dài sau nầy mà bên nào cũng không lợi gì. Quan trên nên lấy tình lý mà xử cho 2 bên cùng vui lòng thì mới tránh được sự rắc rối về sau.

Sắp mở thêm một thành phố

Gần đây người ta truyền nhau rằng đã có nghị định mở thêm một thành phố ở xứ Đà-lương, phủ Anh-sơn. Xã nầy ở chính ngay giữa phủ lỵ, có tiếng phồn thịnh trù mật chẳ khác gì một thành phố ở tỉnh nhỏ.

Nay đã có giấy sức cấp tất cả 7 thôn ở Đà-lương để làm đất thành phố, rồi sẽ đắp theo đường và xây thêm nhiều nhà cửa nữa.

Hiện đã có nhiều nhà buôn nhỏ ở Bảo mang hàng hóa vào đến thuê nhà cửa để bày bán.

D.

Văn không được dạy

QUẢNG-NAM. — Cậu Vô-Tài ở làng Dương-đàn (Tam-kỳ), từ khi bị bắt tình nghi năm trước, lúc về đến nay chăng anh em mở trường dạy học tại trong làng mà Cậu không được dạy.

Trường ấy mới dời xuống Tam-kỳ mấy tháng nay, tưởng được phép dạy lại, hay đâu có kẻ mách sao đó, Cậu ta cũng bị « nốt xấu », không được dạy!

Tội gì chẳ bốt, trong bản « sao lục án tòa » (Ex trait du casier judiciaire) chẳng thấy can khoản gì cả.

Cách sống của anh « tình nghi » sớ bị « bó » mất như thế rồi sẽ ra sao?

Lao-Nông

Số bạc ấy ở túi nào?

QUẢNG-NGÃI. — Ngày 28-10-35 tại nhà thầy phó tổng Hành-trung là Bùi-Diệu, ở làng Phú-vinh, có phái nha Nghĩa-hành lại mạo Phạm-Cáo về khám hiến vụ tên Lê-Hiến cầm vạ đối 130 đồng bạc. Nguyên chuyện như vầy:

Trước đây 3 năm, bà Đoài ở làng Lâm-sơn, huyện Nghĩa-hành, có chia gia tài cho con trai là bà Hiến và con gái là Lê-thị-Khuông. Trước kia bà Đoài và Lê-Hiến có mượn riêng của thị Khuông 130 đồng, bà định thế đất trả, mà Lê-Hiến không chịu, thành quen tình không xong, bà Đoài lại kiện con là Lê-Hiến lên huyện; lúc ấy quan xét kết án Lê-Hiến về tội trái lệnh mẹ, và hàm lên tỉnh xét. Năm người bà Đoài chết, con gái, Lê-thị-Khuông có kêu nài. Thượng tuần tháng 10 tây trước đây quan cử trát cho chánh phó tổng tổng Hành-trung đến tại nhà Lê-Hiến phiên tính vụ gia tài ấy. Chánh tổng Nguyễn văn-Xa và phó tổng Bùi-Diệu đặt hợp cùng hương lý cũ tại miếu xã-phần tính, tên Lê-Hiến đã trả trả số bạc 130$ cho Lê-thị-Khuông và đã lập 6 bản phân thơ xong.

Số bạc 130$ ấy, tên Hiến đã đưa cho thầy chánh Xa kiểm nhận, đã Lê-thị-Khuông làm tờ ký nhận và ký phân thơ, hiện có hương lý đều thấy. Song lúc sức thị Khuông ký phân thơ và nhận bạc, thì thị Khuông mặt giao số bạc cho thị cầm trong tay, rồi thị xô ký. Thầy chánh giận mắng: « Ai ăn cướp của mày nào? thôi để đó về nhà, rồi mày sẽ đến đó ký nhận ». Thầy là thế, rồi niêm cả 6 bản phân thơ và niêm số bạc giao cho thầy phó tổng Bùi-Diệu đề phúc về huyện.

Không rõ các thầy có đếm số bạc ấy không, mà sau đó ít hôm, lại thấy có trát sức Lê-Hiến phải đem số bạc 130$00 đến nhà để trả cho Lê-thị-Khuông.... Lê-Hiến tấy làm ngạc nhiên, đến hỏi thầy chánh, thì thầy nói bạc ấy tại tay thầy phó nhận đó; hỏi thầy phó Diệu thì thầy lại chối không; nên Lê-Hiến kêu vạ tại nhà thầy phó Diệu. Thầy phó bảo trình nhà, mới có thầy Lại về khám xét hôm nay.

Câu chuyện họ thuật, nghe có căn cứ rõ ràng. Việc nầy đáng nghi: đưa bạc cho mấy thầy, chỉ có hương lý sở tại và mấy thầy biết mà không có giấy nhận; vì không giấy nhận ấy mà số bạc ấy ra ngoài chăng? Thế thì sao 6 bản phân thơ lại không lot đi đâu cả?

Đâu quê thiệt thà, quan trên nên minh cứu bảo tội.

D. A.

Mua bán áo gò-ý mà bị phạt

(Lời than của người buôn bán tại chân thành Quảng-ngãi)

Nguyên năm 1928 có bọn đàn bà Tàu (xám) ở Saigon đem những áo quần Tàu (gò ý) ra chân thành Quảng-ngãi bán. Lúc ấy quan Sở có cho đòi chúng nó vào tra hỏi, rồi thấy chúng bán như thường, không thấy điều gì trở ngại, nhiều người mua đông. Từ ấy nhân nay hằng năm bọn ấy cũng đem bán trong một năm có đôi năm vài lần.

Bữa 5-11-35, đó 7 giờ sáng, thấy mụ Bảy-Hựu và mụ Bội (không biết tên) đi với ba người Tây Đoan và tính tấy đến tại nhà Trần-Cảnh, Sáu-Lý, Vạn-thành-Lợi và bà Đặt-Dy, xét lục trong nhà thấy có bao nhiêu áo ấy lấy hết và bắt các chủ nhà và hai mụ xám đến về nhà Đoan Cổ-lầy đem lại, bắt phạt T. C. 200$, S. L. 700$, V. T. S. 200$, D. R. 500$, bằng không có bạc thì ở tù và tịch biên gia sản. Bọn bị bắt bắt oan, vì đã ưa ấy của bọn xâm bán thì oan, người bán của đó. Nhà Đoan bắt hai mụ xám ấy, chúng nó cũng chịu là đã của chúng nó bán.

Qua ngày 6-11-35, nghe ông chủ đoàn kêu phạt ba người 75$ không nghe nói V. T. L. phạt mấy, còn hai mụ xám phạt 100$.

Đó mua có người bán, đã mấy năm nay không phải mua gian lận gì mà nay bị phạt, rất oan. Mong quan trên xét cho.

T. V. B

L. T. S. — Lần nay nghe bắt thuốc lá, thuốc phiện, vô rượu, chó chưa nghe ai mua hàng lạc mà bị Thương chánh bắt bao giờ. Nay sự bắt nầy lần nầy là lần đầu, nên nhân dân lấy làm nghi hoặc.

Đi lạc đâu hay là bị cọp vồ?

Tên Nguyễn-Chương ở làng An-phú, tổng Tịnh-thượng, phủ Sơn-tịnh, làm thợ xẻ bắt xe cửa Suối, thuộc làng An-mỹ, tổng Nghĩa-điền, phủ Tư-nghĩa. Ngày 31-10-35 ở nhà đi qua xe, đo tên Năm Ru chợ ghe đưa qua sông Trà-khúc đến trại xe ấy. Đến trại y chăng bọn trùm thợ gánh nếp đưa lời nhà bảo cử xe là Hương Đăng. Chiều hôm ấy bọn trùm thợ về trước, còn y ở lại về sau, rồi đi đâu mất tích; sau khi nghe tin tên Chương mất tích trùm chạy cho người kiếm, kiếm mãi đến ngày mà không thấy tăm tích gì. Đi thưa làng, Hương lý làng An-phú và sở tại làng An-mỹ có đem đàn đi vào miền rừng ấy kiếm, ngờ tên Chương bị cọp vồ, vì nơi núi miền làng An-mỹ vẫn thường có cọp. Nhưng không thấy manh mối. Ngày 2-11-35 Hương lý An-mỹ có đưa trình về tòa. Hiện nay vẫn chưa tìm được tung tích.

Người anh ruột tên Chương là thầy Kỳ, thường hay lên đồng lên bóng, bối khoa cho kẻ khác tìm kiếm những đồ khuất núp, mà đối với anh ruột mình là tên Chương nầy đi mất, sao thầy ta không lên đồng làm quẻ thử xem?

D. N.

Thịt bò xẻ gian đem đến chợ bán

Tại làng Phú-vinh, tổng Hành-trung, và tại làng Kỳ-thọ, tổng Hành-thượng (Nghĩa-hành), đều có xin phép lập mỗi làng một sở ba-toa xẻ thịt bò. Theo lệ quan định, hễ mỗi khi xẻ con bò nào, thì phải do lý trưởng kiểm soát giấy tờ, để ngăn bò gian; tuy vậy, cái ngón gian ở người phép luật, thì không sao kiểm soát cho hết được, có khi họ đến trình kiểm một con bò, mà lén xẻ đến vài ba con, lý trưởng không làm gì biết được.

Vì vậy nên lý trưởng làng Phú-vinh có xin quan sức cho các chủ bán thịt bò, mỗi khi gánh thịt đi bán phải có giấy chứng chỉ của lý-trưởng cấp cho trong ngày ấy, để ngừa ngụy gian. Theo lời xin nầy, quan trên đã thông sức cho các sở ba toa và các nghiệp chủ bán thịt bò, phải do lý-trưởng sở tại xin giấy chứng chỉ.

Sớm mai ngày mồng 8 tháng 10 ta (3-11-35) tại chợ Chùa, thuộc làng Phú-vinh, các nghiệp chủ bán thịt bò do sở ba-toa Kỳ-thọ xẻ, gánh thịt tới chợ bán cọng là 9 gánh, hương lý sở tại xét giấy chỉ có 3 người có giấy chứng chỉ của xã Kỳ-thọ cấp, còn 6 người nữa không có giấy, mà họ vững là thịt xẻ ở sở ba-toa Kỳ-thọ gánh lên, hương lý truyền bắt, thừa dịp chợ đông họ đều thoát mất, chỉ có bắt được tên Mai ở làng An-đại, tổng Nghĩa-hành, phủ Tư-nghĩa. Hương lý bảo tổng, tổng cho đi lý trưởng Kỳ-thọ hỏi, thì họ khai rằng hôm ấy ba toa Kỳ-thọ chỉ trình xẻ một con bò thôi, mà lý trưởng Kỳ-thọ không nhận có cấp giấy chứng chỉ cho tên Mai bao giờ.

Quả là xẻ bò gian, không rõ tổng lý sẽ khu xử thế nào?

Quế tang

Nghề thuốc nên cẩn thận

DALAT. — Thành phố Dalat là chỗ đã hội danh tiếng, nhiều người xa đến; chỉ thương Dalat đáng thận trọng hơn các nơi khác mới phải, song ở phòng chẩn thuốc (consultation indigène) chỉ có một người khán hộ mới, không có bao nhiêu chữ nghĩa, lại làm việc khinh suất, phần nhiều người chích rồi bị sưng (abcès) phải đến mổ xẻ.

Vừa rồi con quan L. mụ chích thuốc cũng bị xẻ. Đáng lẽ nên ít thầy mới nầy lại đi cho thuốc những người ở tại nơi lao Dalat nữa mới khỏi cho.

Xin quan trên bổ người khán hộ am hiểu công việc hơn để cho con dân nhờ.

Biết chuyện

Đôi lời thành thật

Ngài nào mua báo, xin gởi tiền trước.

Ngài nào còn thiếu tiền báo, xin nhớ kỳ hạn mà gởi về trả cho.

Hiện các Ngài còn thiếu nhiều mà chậm trễ, bắt đầu đi, bản báo phải đình gởi báo, xin miễn trách.

Tiếng Dân vững trên 8 năm nay, vẫn trông cậy vào tấm lòng sốt sắng của quí độc giả. Lúc không hoàng nầy, xin các Ngài càng sốt sắng thêm, cám ơn.

TRẦN-DAN